

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

S. Joannes Baptistar

Sint Jan de Doper, de voorloper en wegbereider van Christus,
is patroon van vele gilden. Feestdag 24 juni.

AGENDA 1987

- 12 juli Twintigste Liefdadigheidsfestijn bij St. Sebastiaan Hoogeloon
9 aug. Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Jan Wernhout
16 aug. Vrij gildefeest bij Cloveniersgilde Grave
30 aug. Federatiewedstrijd geweeschieten te Luyksgestel
6 sept. Landjuweel bij Groot Gaesbekergilde te Soest
12-13 sept. Europees Koningschieten te Lippstadt (Sauerland)
22 sept. Jeugdtoernooi trommen, vendelen en bazuinblazen te Eindhoven-Woensel bij Sint-Catharinagilde

VAN DE REDACTIE

Alle copy voor het volgend nummer dient voor 1 aug. 1987 bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

ALGEMEEN

Gildencongres in Goirle: 25-4-1987 Veel verschillen in koningschieten.

De provincies Brabant in Nederland en België tellen vele gilden. Bijna net zoveel verschillen zijn er in de wijze waarop bij deze gilden het koningschieten verloopt. Dit bleek het afgelopen week-einde tijdens het Vijfde Internationale Gildencongres dat in Goirle werd gehouden.

Het congres van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden en de Hoge Gildenraad vond voor de vijfde keer plaats, voor de vierde keer in Goirle. Ruim 250 gildebroeders en -zusters van 85 gilden waren aanwezig op dit congres. Een erg grote belangstelling dit jaar, ondanks het feit dat het congres op 25 april plaatsvond, de dag waarop de Sint Jorisgilden hun naamdag vieren.

Enquête

Het thema koningschieten bleek veel gilden aan te spreken. Via een enquête hadden vooraf ruim 150 gilden hun werkwijze kenbaar gemaakt, zodat nu een eerste overzicht van de verschillen beschikbaar was. De zelfstandige gilden blijken heel uiteenlopende procedures te hanteren. Het ene gilde baseert zich op de oude regels zoals ze in de middeleeuwen werden vastgelegd, het andere op regels die door de eeuwen heen op andere wijze overgingen van generatie op generatie.

Volgens forumleider J. Mes, voorzitter van de kring van Oirschot, waaronder ook Goirle ressorteert, is het niet de bedoeling geweest om eenheid te brengen in het koningschieten. „Het is belangrijk dat de gilden autonoom blijven, maar het koningschieten is zo wezenlijk dat het goed is deze verschillen vast te leggen. Dit is van cultureel-historisch belang.”

Uit de discussie tijdens het congres bleek dat het voorkomt dat gildebroeders aan het koningschieten meedoen zonder dat zij koning willen worden of de verplichtingen hiervan aankunnen. Hierin zou naar het oordeel van de aanwezigen verandering moeten komen.

Van dit gildecongres zal een uitvoerig verslag worden opgesteld, waarin ook de uitslag van de genoemde enquête zal worden verwerkt. T.z.t. zal dit voor de kostprijs verkrijgbaar zijn bij:

Fr. Jochems, Klaphekkestraat 4, 5051 BM Goirle.

„DE GILDETROM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: J. Verheijen, Kampstraat 52B, 5712 CN Someren, tel. 04937-3618

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 4166-1516

voor Kempenland: R. Haasse, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: A. G. Boot, Korte Brugstraat 28, 4871 XS Etten-Leur, tel. 01608-13270

Administratie: P. J. v. d. Hoyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers, tel. 04244-1312.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.

(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 12,- per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn B.V. Veghel.

Vendelzwaaien in vroeger tijden

Het vendelzwaaien in onze schutsgilden moet een eeuwenoud gebruik zijn, ontstaan in navolging van het leger, dat in de 16e eeuw met vliegend vaandel ten strijde trok.¹⁾ In de tegenwoordige provincie Zuid-Holland werden een eeuw later prijzen uitgelooft voor rederijkersgilden voor "wie best hier met 't vaen in de parck stont te swiere".

Over het vendelen bij schutsgilden is in archieven van onze zuiderburen een groot aantal gegevens opgespoord, zoals dat van 1714 te leper over de alfares (vendelier) die met het vaandel moet spelen en van 1794 te Waldegem waar documenten spreken van vliegend vendel en slaande trom.²⁾ Over vendelende schutsgilden binnen onze federatie zijn tot dusver weinig gegeven boven water gekomen. Niet, omdat hier in mindere mate zou zijn gevendeld, maar omdat weinig onderzoek is gedaan. Het lijkt mij daarom nuttig wat spaarzame gegevens aan te halen uit enkele gemeentearchieven. De oudste vermelding vond ik in het archief van Erp. Daar vaardigde in 1690 het dorpsbestuur een ordonnantie uit tegen het optreden van de schutsgilden, waarbij o.a. werd verboden "dat niemant sal hebben te slingeren met het vaandel ofte hetzelfde draegen".³⁾ De vraag is of de gilden

van Liempde destijds al vendelend uittrokken. Uit archiefstukken van ± 1800 blijkt, dat de drie gilden na een gezamenlijke misviering volgens een vaste route door het dorp trokken onder het maken van "manoeuvres". Mogelijk wordt hiermede ook het vendelzwaaien bedoeld, omdat het woord manoeuvres - vooral in het meervoud - de betekenis heeft van een reeks oefeningen.⁴⁾ Tenslotte dient te worden genoemd een bijzonder gebruik in Sint-Oedenrode, waar de schuttergilden in de vorige eeuw met de kermis hun zogenaamde "optrek" hielden. daarbij trokken de schutsgilden met slaande trommen vliegende vaandels al dansend en springend over het kerkhof.⁵⁾

W. H. Cornelissen.

Bronnen en literatuur.

- 1) Jan Toorians, Het vendel, Loon op Zand 1969, blz. 45.
- 2) Frans Geens e.a., Het vliegend vendel, Schoten 1984, blz. 6-7.
- 3) Gemeentearchief van Erp, inv. nr. B 1 fol. 89v.
- 4) Gemeentearchief van Liempde, inv. nr. 940; Woordenboek Nederlandsche Taal blz. 218.
- 5) W. Cornelissen, Hoe de Rooise schuttersgilden kermis vierden, Heemschild 1983, blz. 71.

Aantekeningen van J. A. Jolles

bij "De Schuttersgilden en Schutterijen van Noord-Brabant"

Bijgaande aantekeningen met betrekking tot Jolles' standaardwerken mocht ik indertijd van Mevrouw Jolles-Weghuis ontvangen. Vele correcties op Deel I zijn in Deel II gepubliceerd. Toch zijn in bijgaand materiaal veel nieuwe gegevens te vinden; de correcties op Deel II zijn nooit eerder gepubliceerd.

Johan Oomen

deze aantekeningen zijn geschreven en van de jaartallen. U moet niet denken aan een tikfout, als hier de volgorden soms wat onlogisch lijken. Hij heeft het heus op die manier aangegeven, al begreep ik soms niet goed hoe het in elkaar zat. Maar voor U is het waarschijnlijk geen probleem. Een enkel pentekeningetje moest ik weglaten, omdat mijn machine daar geen voorzieningen voor heeft... zoals u zult begrijpen. Maar meestal is de beschrijving wel voldoende. Net als bij die andere aantekeningen uit zijn brieven, heb ik mijn eigen opmerkingen weer aangeduid met (F.;.....). Andere haakjes zijn van hemzelf.

Amsterdam, 3 november 1972.
F. E. Jolles-Weghuis.

Deze waardevolle aanvullingen, op zes foliobladzijden getypt, zijn te verkrijgen bij de secretaris van de Federatie, Math. v. d. Voort voor de prijs van f 2,50.

Inleiding

Hierbij een opgave van alle aantekeningen en correcties die mijn man maakte in zijn eigen exemplaren van "De Schuttersgilden en Schutterijen van Noord-Brabant".

Ik ben zo zorgvuldig mogelijk te werk gegaan, vooral in het aangeven van de plaatsen, waar

Federatie-Nieuws

Voortgang Landjuweel Soest 1987

De voorbereiding van het Landjuweel Soest 1987 vordert gestaag.

In de loop van de maand april hebben alle gilden, die aan het Comité Landjuweel Soest 1987 een voorlopige inschrijving hebben gezonden, de definitieve set inschrijfformulieren ontvangen. De gilden werden verzocht deze set voor 10 mei te retourneren, dit omdat op basis van deze inschrij-

vingen de verdere programma-indeling kan plaats vinden. De diverse Federatie-commissies gaan dan aan de slag.

Van het Landjuweel Soest 1987 zal ook een Algemeen Klassement worden opgemaakt. Het aantal in dit Algemeen Klassement behaalde punten bepaalt de prijs, die het Gilde bij het Landjuweel 1987 kan behalen, misschien wel "het Landjuweel", dat naar alle waarschijnlijkheid beschikbaar zal worden gesteld door het Gemeentebestuur van Soest. Ter gelegenheid van het Landjuweel Soest 1987 en de aanleiding hiertoe, het 600ste geboortjaar van Jacob van Gaesbeek, Heer van Soest en naamgever van het Soester gilde, zal een speciale ge-

denkmunt worden geslagen. Op deze munt hebben enkele oude gildegebruiken als ook de 6 kringen van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden een plaats gekregen. De munt zal vanaf half mei bij de verschillende banken in Soest te koop zijn. De speciaal uit te geven folder met een afbeelding van de gedenkmunt zal bij de nog toe te zenden informatie over het Landjuweel Soest worden meegezonden.

De medewerking en inzet van andere Soester verenigingen wordt steeds groter; veel verenigingen verzorgen een onderdeel in het programma van dit Landjuweel Soest 1987, dat in de periode vrijdag 21 augustus tot en met zondag 6 september zal worden georganiseerd. Bovendien ziet het er naar uit dat ook op andere plekken en gelegenheden in Soest op het Landjuweel Soest 1987 zal worden ingespeeld. Dit gebeurt o.a. bij de Soester horeca, het Cultureel Creatief Centrum C3, de Soester scholen voor basis- en voortgezet onderwijs. Ook de historische buurt van Soest, waarin het evenement zich gaat afspelen zal door de bewoners een speciale aankleding krijgen.

Een uitgebreid programma-overzicht is verwerkt in een folder en t.z.t. ook in het programmaboekje. De deelnemende gilden zullen hierover de nodige informatie nog van het Comité Landjuweel Soest 1987 ontvangen.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot het secretariaat van dit Comité, René van Hal, Spinet 47, 3766 ZB Soest, telefoon 02155-20573 (bij voorkeur tussen 18.00 en 19.00 uur).

Algemene Vergadering

Op 23 maart vond in zaal "Vrijthof" te Oirschot de Algemene Jaarlijkse Vergadering plaats van het Federatiebestuur met de Kringafgevaardigden.

De voorzitter E. van Bouwdijk Bastiaanse opende de vergadering zoals gebruikelijk met de christelijke groet, heette de aanwezigen welkom en nam toen het voortouw in de afwerking van de agenda-punten.

Hij verzocht de aanwezigen om de overleden voorzitter van Kring Maasland de heer G. Luykx te gedenken in een moment van stilte.

In zijn verslag stelde de penningmeester J. Mes dat 1986 een financieel rumoerig jaar is geweest door de nasleep van de jubileumviering en het Pausbezoek, maar dat toch met een bescheiden batig saldo kon worden afgesloten.

De kascontrolecommissie H. H. Eijkemans en Huibers hebben de kasbescheiden in orde bevonden en op hun verzoek is aan het bestuur van de vergadering décharge verleend over het gevoerde financiële beleid, met dank aan de kascommissie.

De kascommissie 1987 is als volgt vastgesteld: J. van Dongen (voorzitter) uit Kring Land van Cuijk, H. Bruin uit Kring Baronie-Markiezaat en P. Timmermans uit Kring Kwartier van Oirschot.

Aan de provincie kon een sluitende begroting worden aangeboden, mede gebaseerd op de verhoogde kontributie der Kringen en de eigen bijdrage van de deelnemers aan de hoofdlieëndag.

Dit jaar is Mathieu van der Voort 25 jaar als federatiesecretaris in functie. Deze mijlpaal zal zeer zeker de aandacht krijgen tijdens de hoofdlieëndag, waarvan de voorgestelde datum 12 december is.

Een samenvatting van de jaarverslagen van de

secretaris en de diverse commissies wordt hierbij weergegeven.

R. Haase.

JAARVERSLAG 1986.

De voorzitter van de Kring Maasland Dokter Pim Luykx was gedurende het grootste deel van het jaar 1986 ernstig ziek en kon daardoor niet aan bijeenkomsten van het Federatiebestuur deelnemen. (Op 9 januari 1987 is hij overleden en onder overweldigende belangstelling op 13 januari 1987 met gilde-eer begraven.)

Hoofdlieëndag 1986

De Federatievoorzitter E. van Bouwdijk Bastiaanse heeft wegens familieomstandigheden de hoofdlieëndag niet kunnen bijwonen. Vice voorzitter M. Zijlmans heeft daarom de openingstoespraak gehouden.

Het zei dat het verheugend is te kunnen constateren dat de hoofdlieëndag steeds meer in de belangstelling komt te staan bij de gilden die middels de Kringen zijn aangesloten bij de Federatie.

Voorheen schommelde het aantal deelnemers rond de 225 man.

In 1986 was gelegenheid gegeven om 3 gildebroeders per gilde op te geven.

Van deze mogelijkheid is zodanig gebruik gemaakt dat in 1986 meer dan 350 gildebroeders en zusters aanwezig waren. Zij vertegenwoordigen 111 gilden.

Tijdens de hoofdlieëndag hadden in de hal van het Provinciehuis een 20-tal ontwerpers, vervaardigers, restaurateurs van gildezilver, vaandels, trommen en andere attributen plaats genomen.

Zij hebben aan de Hoofdlieën laten zien hoe hun kunstproducten tot stand komen en hen vele nuttige tips kunnen geven over de wijze van verzorgen en bewaren van de dikwijls zeer kostbare gildekunstschatten.

Ir. Verschuuren, consultant van de Vereniging Musea in Brabant, sprak over het onderwerp:

"Gilden als opdrachtgever en bewaarder van culturele voorwerpen."

Commissie kerkelijke zaken.

Sedert het pausbezoek mei 1985 heeft de commissie niet meer vergaderd maar wel is in 1986 de stichtingsakte "Gilde-altaar St. Joris met de draak", bij de notaris gepasseerd. De Federatie wilde dit in 1986 nog niet in de publiciteit brengen, omdat er eerst nog enkele interne zaken geregeld moesten worden. Inmiddels is er wel een enkele publikatie geweest.

Federatie studie- en Archief- en tentoonstellingscommissie.

De voorzitter van deze commissie, Johan Oomen, heeft om persoonlijke redenen zijn functie ter beschikking gesteld.

De commissie is in 1986 nog niet tot een voorstel kunnen komen om in de vervanging van Johan Oomen te voorzien.

Gelukkig heeft Wim van den Biggelaar tijdelijk het waarnemend voorzitterschap op zich genomen.

Tot voorzien is in het voorzitterschap zal Wim van den Biggelaar de tentoonstelling Landjuweel Soest 1987 voor zijn rekening nemen.

Tony Vaessen heeft zijn diensten verleend bij de

organisatie van de hoofdliepdag 1986. Gerard Steijns zal namens de S.A.T. commissie voor 1987 deel gaan uitmaken van de commissie gilde-congressen. De Federatie is Johan Oomen bijzonder dankbaar voor al hetgeen hij voor de Federatie heeft gedaan. Het zal moeilijk blijken te zijn een goede vervanger voor hem te vinden.

Federatiefonds.

De penningmeester van de Federatie Jan Mes is bezig met het verwerven van gelden voor een Federatiefonds met de bedoeling met de gelden die daarin komen o.a. ook aan bepaalde wensen van de S.A.T. commissie te kunnen voldoen. Ook de in 1986 benoemde secretaris van de commissie, Ton Konings, deelde mede, i.v.m. persoonlijke omstandigheden niet meer als zodanig te kunnen functioneren. De Federatie is Ton Konings zeer dankbaar voor het door hem voor de commissie verrichte werk. Het Federatiebestuur wil zo snel mogelijk een nieuwe voorzitter en secretaris voor de S.A.T.-commissie benoemen.

Trommen en Bazuinblazen.

De commissie vergadert 2 keer per jaar; zoveel mogelijk in de 1e week van maart en de 1e week van november.

De commissie bestaat uit 14 personen. Van elke kring 2 leden en daarnaast de commissie-voorzitter en de commissie-secretaris.

Voorzitter en secretaris komen iedere maand bijeen om de lopende zaken te bespreken. Als erom gevraagd werd, verleende de commissie bij wedstrijden assistentie. De jaarlijkse federatie trom- en bazuinblaaswedstrijden worden steeds beter bezocht.

De Federatie tromcommissie is bezig nog enkele onderwerpen te behandelen:

1. Indeling van marsen in de juiste klasse;
2. Het inrichten van een audiotheek;
3. Het opleiden van juryleden en deze in groepen in te delen;
4. Het aanwijzen van de laatste zondag in juni als federatiedag.

Door de commissie is deelgenomen aan besprekingen met de organisatoren van het Landjuweel 1987 Soest.

Standaardrijden.

De Federatiecommissie heeft aan de Kringen gevraagd een vergadering te beleggen met hun Standaardrijders en de wensen en grieven van hen voor te leggen aan de Federatiecommissie. De meeste Kringen hebben aan dit verzoek voldaan. Vele adviezen en wensen werden bij de Federatiecommissie ingediend.

Tijdens de vergadering van 23 mei is o.a. gesproken over Patroonheiligen te paard; het verzekeren van paarden; prijzenilver; wedstrijdformulieren; de afmetingen van het tournooiveld.

Ook is de wenselijkheid besproken te komen tot een nieuw reglement voor standaardrijders.

In 1987 zal een concept hiervan aan het Federatiebestuur worden aangeboden.

De commissie-voorzitter heeft in vele kringen een gildedag bezocht en gekonstateerd dat de inzet en motivatie van de standaardrijders bijzonder goed

is. Ook de gelijkheid van functioneren van de diverse kringcommissies is zeer bemoedigend.

Aan besprekingen met de organisatoren van het Landjuweel is ook door de commissie deelgenomen. Er zijn goede afspraken gemaakt.

Vendelen.

In 1986 is het onderdeel vendelen in alle opzichten goed verlopen; het reglement heeft goed voldaan. De vendelleiders hebben tijdens de gildefeesten met hun commissie-leden en jury-leden alles naar wens volbracht.

Momenteel is de commissie bezig met het vendelreglement aan te vullen en/of te verbeteren. Opzet is een en ander in 1987 ter goedkeuring aan het Federatiebestuur voor te leggen.

Voor de organisatie van de vendelwedstrijden op het Landjuweel hebben al besprekingen plaatsgevonden, (ook in Soest). Begin 1987 vinden in de Kring Land van Cuyk nog verdere besprekingen plaats met de afgevaardigden van de Kringvendelcommissies.

Bij gelegenheid van de hoofdliepdag 1986 heeft de voorzitter van de Federatie vendelcommissie de nadruk gelegd op een juist gebruik van het vendel tijdens wedstrijden bij het klassiek en acrobatisch vendelen. Evenals bij huldgingen.

Vendeliers die van klasse C. naar klasse B. promoveren zullen op een verantwoorde wijze zich de bekwaamheid van acrobatisch vendelen moeten aanleren en de slagen in een logische volgorde uitvoeren.

Elke vendelier zou zich op de hoogte moeten stellen van de inhoud van het vendelgebed, "De Strijd van St. Joris tegen de Draak"; van het goede tegen het kwade. St. Joris is nml. de schutspatroon van onze Federatie.

Het is bekend dat sommige gilden het Sint-Jorisvendelgebed veranderd hebben ten behoeve van hun eigen gilde en daarin de naam van de eigen gildepatroon of patrones verwerkt hebben.

De federatie zou gaarne beschikken over de tekst van de diverse bekende vendelgebeden.

Schieten.

De federatie commissie schieten heeft op 25 maart 1986 opnieuw gesproken over het schieten met meerdere wapens. De voltallige schietcommissie is toen tot de conclusie gekomen dat het advies uitgebracht op 14 januari 1984 onverkort gehandhaafd dient te blijven.

Om oneerlijkheden en duperingen van kleinere gilden te voorkomen wordt de mogelijkheid van dispensatie voorgesteld. De moeilijkheden doen zich alleen voor als een gilde een gildefeest buiten de eigen Kring bezoekt.

Bij een gildefeest zal de schietleider van het organiserende gilde contact opnemen met de betreffende afgevaardigde in de Federatie-schietcommissie, om gezamenlijk tot een besluit te komen.

1. Hoofdwapen.

Dit is het wapen waarmee een gilde periodiek zijn eigen gildekoning schiet.

De Federatiecommissie stelt dat dit het wapen is waarmee het gilde in 1e instantie aan de schietwedstrijden op gildedagen deelneemt. De wedstrijden voor het koningskruis en de gildekorps-prijs dienen met dit wapen geschoten te worden.

2. Schieten met meerdere wapens.

De Federatiecommissie stelt:

- dat op gildedagen bij de schietwedstrijden naast het hoofdwapen maximaal een extra wapen gehanteerd mag worden bij de schietwedstrijden. Dus maximaal twee verschillende soorten wapens.
- voor het hanteren van dit tweede wapen dient er een minimale deelname te zijn van vier schutters.

Dispensatie is mogelijk; e.e.a. ter beoordeling door leden van de Federatie schietcommissie.

Tijdens de hoofdliedendag heeft de voorzitter van de Federatie schietcommissie gegevens bekend gemaakt met betrekking tot milieu-verontreiniging door loden kogeltjes. Hij stelde dat de gilden er toch eens over moeten denken wat te doen als er officiële voorschriften komen m.b.t. kogelvaarders. Aan de kringbesturen werd verzocht maatregelen te willen nemen met betrekking tot het stellen van veiligheidseisen bij het zwaar-geweer-schieten.

De geweeschietwedstrijd van de federatie, die elke laatste zondag in augustus wordt gehouden werd in 1986 georganiseerd door het Sint-Jacobusgilde in Zeeland. Er was een flinke belangstelling. De Federatie betuigt zijn dank aan de organisatoren. Nu de laatste zondag van augustus definitief vaststaat als Federatie-geweerschietdag en ook niet wordt vrijgegeven voor het organiseren van gildefeesten wordt verwacht dat steeds meer schutters hieraan zullen gaan deelnemen.

Gildedemonstratie.

Op 15 mei 1986 heeft de Federatie met deputaties van diverse gilden een vendelgroet gebracht bij gelegenheid van de heropening van de Dierengezondheidsdienst in Boxtel. Provincie-gedeputeerde de Geus sprak zijn bijzondere waardering uit voor het optreden van de gilden.

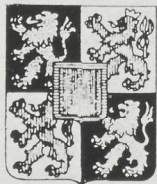
Sint-Sebastiaangilde Helmond.

De kwestie van het Helmondse gilde dat zich heeft aangesloten bij de Conventie van Schuttersgilden in Antwerpen is in de vergadering van de Europese Gemeenschap van Schuttersgilden ter sprake gebracht. Daarna is er een gesprek geweest tussen Federatievoorzitter en Drs. Marc. de Schrijver uit Antwerpen. Er is nog geen oplossing tot stand gekomen.

Onderscheidingen.

De Federatie heeft de Kringen gevraagd voorstellen te doen met betrekking tot het invoeren van meerdere gradaties in Federatie-onderscheidingen. Verwacht wordt dat een en ander in 1987 tot stand zal komen.

Legitimatiebewijzen voor keizers, koningen, standdaardrijders, schutters acht het federatiebestuur

Kringonderscheidingen:

Aan onderstaande gildebroeders werd voor hun verdiensten aan het gilde de Kringonderscheiding uitgereikt:

weinig zinvol. Dit wordt vooralsnog alleen vereist voor de vendeliers, tamboers en bazuinblazers.

Algemeen klassement.

Er is een Federatiecommissie gevormd om te bestuderen of het mogelijk is te komen tot invoering op federatiefeesten te beginnen met het Landjuweel Soest 1987.

Organisatie van de Federatie.

Tijdens vergaderingen van het dagelijks bestuur is de mening gegroeid dat uitgegaan moet worden van de volgende organisatiestructuur van de Federatie.

Voor zover nodig zal de goedkeuring op deze visie aan de Algemene Vergadering gevraagd worden en/of in het concept voorstelwijziging Huishoudelijk Reglement worden verwerkt.

Leiding aan de Federatie wordt gegeven door het dagelijks bestuur dat in principe 1 maal per maand bijeen dient te komen. Het dagelijks bestuur is belast met het voorbereiden van vergaderingen en het nemen van beslissingen die geen uitstel dulden. Besluiten van het dagelijks bestuur vereisen wel, eventueel achteraf, de goedkeuring van het Federatiebestuur.

Aan vergaderingen van het dagelijks bestuur kunnen deelnemen: de Federatie-voorzitter en secretaris; de Kringvoorzitters en opperdekenen.

Het Federatie-bestuur wordt gevormd door voornoemden en daarnaast een 2e afgevaardigde van iedere Kring.

Aan jaarvergadering en/of algemene vergaderingen kunnen deelnemen dagelijks bestuur plus de 2e afgevaardigde van iedere Kring (Federatiebestuur) en nog eens **drie** door iedere Kring aan te wijzen gildebroeders, bij voorkeur komende uit het dagelijks bestuur van een Kring. Bij het stemmen tijdens een algemene vergadering hebben 5 afgevaardigden per Kring stemrecht. Wie voor een Kring mag stemmen wordt door de eigen Kring bepaald. Het dagelijks bestuur kan bepalen dat anderen dan hiervoor genoemde personen mogen deelnemen aan vergaderingen van het dagelijks bestuur, Federatie-bestuur en/of algemene vergaderingen. Voor de algemene vergaderingen worden ook steeds alle commissie-voorzitters en secretarissen uitgenodigd, deze hebben geen stemrecht tenzij zij ten behoeve daarvan door hun eigen Kring als zodanig zijn aangewezen.

Het Federatiebestuur is voornemens door middel van bulletins en/of publikaties in de Gildetrom de gilden over het doen en laten van de Federatie beter te gaan informeren. Hierdoor kan de indruk van inactiviteit van het Federatiebestuur waarschijnlijk worden weggenomen.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

P. J. Hoeven, schatbewaarder gilde Sint Joris Moergestel.

S. J. Bruurs, hoofdman gilde Sint Sebastiaan te Diessen.

Oorkonden voor meer dan 50 jaar lid werden uitgereikt aan de gildebroeders:

C. Hollanders, 50 jaar gilde Sint Mauritius Goirle.

F. P. A. v. d. Hout, 50 jaar gilde Sint Joris Goirle.

P. C. Brock, 50 jaar gilde Sint Joris Goirle.

G. Nouwens, oud-hoofdman 56 jaar gilde Sint Joris Middelbeers.
Fr. van Heijst, 69 jaar gilde Sint Joris Middelbeers.
J. Wolfs, 64 jaar lid van een gilde, thans van Sint Sebastiaan, Diessen.
A. J. van Helvoirt, 50 jaar gilde Sint Sebastiaan Diessen.
Th. A. van Spreeuwel, 60 jaar gilde Sint Joris Oostelbeers.

Samenvatting van de voorjaarsvergadering van de Kring het Kwartier van Oirschot gehouden te Oirschot 9 maart 1987.

1. Van de 36 aangesloten gilden waren er 35 aanwezig. De voorzitter herdacht een 20-tal gildebroeders die ons in 1986 zijn ontvallen.
2. Medegedeeld werd dat de instructie voor de deken-schrijvers over archivering is verschoven na het najaar 1987 omdat de voorbereiding hiervan enige tijd vraagt.
3. De secretaris heeft een algemeen jaarverslag uitgebracht dat aan alle aangesloten gilden werd ter hand gesteld.
4. In genoemd jaarverslag was ook het financieel verslag opgenomen over 1986 van de penningmeester. Hieruit bleek dat de rekening eindigde met een saldo van f 1.058,55.
5. Het zomerprogramma 1987 werd besproken. De Kringdag die georganiseerd wordt door gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek op 24 mei 1987 en het Liefdadigheidsfestijn (20ste, 4de lustrum) dat georganiseerd wordt door gilde Sint Sebastiaan te Hoogeloon op 12 juli 1987. Hiervoor werd voor de opbrengst de verdeelsleutel vastgesteld. Het grootste gedeelte gaat naar de Ouderverenigingen van het Zorgenkind, vervolgens een gedeelte naar het werk van de Ridders van het H. Graf en een gedeelte naar het missie-werk.
6. Koningschieten. Het bleek dat bij 9 aangesloten gilden in dit jaar het koningschieten zal worden gehouden en wel:
 - 20 mei bij gilde Sint Joris, Hooge Mierde.
 - 29 juni bij gilde Sint Joris te Hoogeloon.
 - 6 juli bij gilde Sint Joris te Moergestel.
 - 16 juli bij gilde Sint Monulphus en Gondulphus te Knegsel.
 - 30 aug. bij gilde Sint Dionysius te Tilburg.
 - 30 aug. bij Onze Lieve Vrouw Broederschap te Biest-Houtakker.
 - 7 sept. bij gilde Sint Sebastiaan te Diessen.
 - 12 sept. bij gilde Onze Lieve Vrouw te West- en Middelbeers.
 - 28 sept. bij gilde Sancta Barbara te Oirschot.
7. De commissie kruisboog op de wip maakte bekend dat deze zomer een proef genomen zal worden om het afkampen te bekorten. Gehoopt wordt dat daarmee de prijsuitreiking op gildefeesten aanzienlijk vervroegd zal kunnen worden.
8. De commissie standaardrijden deelde mede dat op het Landjuweel Soest een vervoersvergoeding voor standaardpaarden gegeven zal worden van f 50,- per paard.
9. Het voorstel van de Goirlese gilden om naast de vijf Kringkoningen nog een algemene Kringkoning te schieten werd voorlopig een jaar opgeschort. Mocht het eventueel volgend jaar door gaan dan werd voorgesteld hiervoor geen koningskruis doch een wisselschild beschikbaar te stellen.

10. In het vooruitzicht werd gesteld dat het huidige draaiboek voor de organisatie van gildefeesten in dit najaar herschreven zal worden.

Abr.

Gilde Sint Joris, Oirschot

Koningsschild en keizersteken.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst op de patroonsdag van Sint Joris (23 april) losten koning Hein van Hout en keizer Harrie Smits hun beloften in.

Allereerst was het de beurt aan **Hein van Hout**. Hij schonk het gilde een bijzonder fraai koningsschild, waarop hij op treffende wijze zijn loopbaan als gildebroeder heeft uitgebeeld. Het schild heeft de vorm van een gildetrom met afbeeldingen van een danspaar, een kruisboog en een melkkoe. Het schild werd gemaakt door zilversmid Spanjers uit Sint-Oedenrode.

Na het brengen van de vendelgroet vertrok het gilde in vol ornaat naar het gemeentehuis, waar **Harrie Smits** zijn keizersteken zou aanbieden.

Na een korte toespraak van burgemeesters Sanders nam hoofdman Harrie van Oirschot, onder het toezien van vele genodigden, het keizersteken in ontvangst.

Burgemeester Sanders en beschermheer Gloude-mans hingen het keizersteken om, waarna burgemeester Sanders de hoop uitsprak, dat keizer Harrie Smits het teken waardig en in goede gezondheid mag dragen.

Het keizersteken is een "tableau" met een gekroonde vogel met uitgeslagen vleugels met daaronder 2 kleine vogeltjes.

Het teken werd gemaakt door zilversmid Coopmans uit Eindhoven.

Een waardevolle aanwinst voor het gilde, die alleen tot stand kon komen dankzij de medewerking van een aantal sponsors.

Links koning Hein van Hout
Rechts keizer Harrie Smits

Gilde Sint Brigida Netersel

De jaarlijkse teerdag op 6 februari 1987 was wel een heel bijzondere dag omdat het gilde feest kon vieren met vijf jubilarissen.

Het waren de twee vendeliers Adriaan en Antoon van der Ven en de twee tamboers Kees van Korven en Simon van de Zande die allen 25 jaar lid waren en over deze zelfde periode vendelier en tamboer waren geweest.

Zij allen ontvingen uit de handen van de hoofdman A. Coppelmans namens het gilde de zilveren Brigida-speld.

De hoofdman dankte hen voor hun grote inzet over al die jaren. Het zijn allen leden waarop het gilde kan rekenen. Hij sprak de wens uit dat zij nog lang vendelier en tamboer bij het gilde mogen blijven.

Daarna werd Harry van de Pas gehuldigd vanwege het feit dat hij ook 25 jaar lid was en al deze jaren de functie van vaandrig had vervuld, wat tevens een functie betekende in de overheid.

Ook het Kringbestuur was vertegenwoordigd om hem de wel verdiende Kringonderscheiding uit te reiken. Van de hoofdman van het gilde kreeg hij een mooie oorkonde uitgereikt en tevens een grote foto met de afbeelding van hemzelf in vol ornaat als vaandrig. De hoofdman sprak de wens uit dat hij deze functie nog lang zal mogen vervullen.

De heer van der Pas dankte het gilde en zei dat het gilde hem zeer na aan zijn hart ligt. Hij is zeer zuinig op het kostbare vaandel. Een hoogtepunt in zijn loopbaan als vaandrig was in 1985 bij de komst van de Paus naar Nederland. Alle gilden hebben toen hun vaandel op de grond gelegd en zo een loper voor de Paus gevormd. Als vaandrig mag je het vaandel niet alleen laten, dus hield hij er de wacht bij. Zo zag hij de Paus op andere halve meter afstand voorbij gaan.

Het vaandel weegt 22 kilo en vangt veel wind, aldus van der Pas.

Gilde Sint Brigida mag terug zien op een geslaagd feest en hoopt dat alle jubilarissen nog vele jaren hun inzet mogen geven aan het gilde.

A. Hendriks.
deken-schrijver.

De vijf jubilarissen v.l.n.r. de vendeliers Adriaan en Antoon v. d. Ven, de vaandrig Harry v. d. Pas en de tamboers Kees v. Korven en Simon v. d. Zande.

Gilde St. Joris Oostelbeers

Op zaterdag 2 mei hebben wij onze gildebroeder **Antoon v. Spreuwel** in het zonnetje gezet en gehuldigd i.v.m. zijn 60-jarig lidmaatschap van ons gilde.

Dit alles vond in een gezellige sfeer plaats in het bejaardentehuis St. Joris, waar de familieleden, alle kinderen en andere genodigden bijeengekomen waren om dit te vieren. Dankbaar en ontroerd hoorde Toon de lovende woorden aan die tot hem gesproken werden door onze hoofdman.

In de loop van de tijd was er uiterlijk toch wel 't een en ander veranderd binnen het gilde, onder andere door de kostumering, echter de zinspreuk "vreest God, en eert St. Joris, leeft eensgezind, en

Hoofdman P. v. d. Loo (recht) feliciteert de gildebroeder Th. van Spreuwel.

vergeet Uwe overleden gildebroeders niet, en maakt U op behoorlijke tijden vrolijk" was nog steeds van toepassing.

Namens het gilde bood de hoofdman Toon een cadeau aan.

Hierna was het woord aan de voorzitter van "Het Kwartier van Oirschot", Jan Mes, die aanwezig was met raadshoof Piet v. d. Heyden. Deze feliciteerde de jubilaris en het gilde met zo'n gildebroeder, en bood hem namens de Kring een oorkonde aan.

Hierna werd de jubilaris gefeliciteerd door de andere aanwezigen waaronder ook H. Verhagen en M. Schilders (oud bestuursleden).

Namens de familie en de jubilaris bedankte J. v. Ham de overheid en het kringbestuur voor hun felicitaties, waarna de middag op een gezellige en onderhoudende wijze werd voortgezet.

Nieuwe vaandels.

Op zaterdag 25 april heeft ons gilde onder grote belangstelling de nieuwe vaandels gepresenteerd en laten inzegenen: een moedervaandel en 8 zwaaivaardels.

Op de jaarvergadering eind 1985 werd medegedeeld dat het moedervaandel, het gezicht van 't gilde, versleten was.

Na de vergadering is toen spontaan met de pet rondgegaan, waarna binnen een uur een bedrag van f 3000,- bij elkaar werd gebracht.

Door bijdragen van particulieren en bedrijven uit

de Beerzen en een subsidie uit het Anjerfonds, werd ook de aanschaf van 8 nieuwe zwaavaandels mogelijk.

Het maken van een goed ontwerp voor het nieuwe moedervaandel leverde voor de ingestelde commissie toch wel de nodige problemen op, daar de studie- en tentoonstellingscommissie van onze kring, noch Karel Vermeeren uit Eindhoven, ons een goed advies hierover konden geven.

Beiden adviseerden een ontwerp te maken naar eigen inzicht van 't gilde.

Een medewerker van de DSW, die aan het textielmuseum in Tilburg verbonden was, heeft toen op verzoek van onze hoofdman een eerste ontwerp gemaakt voor het moedervaandel.

Door de commissie is dit ontwerp aangepast en afgerond, waarna wij naar mevrouw Thea Roelofs uit Geldrop zijn gegaan voor de verdere uitvoering. Het is gemaakt van Franse zijde, met het medaillon van St. Joris in het midden, afgewerkt met een lauwerkrans van eikebladeren (symbool van roem en eer), gemeentewapen van Oost- West- en Middelbeers, Oude Toren, kruisboog, gildetrom, en twee bij twee meter groot.

Het gilde zal het eerst publiek optreden met de nieuwe vaandels op 24 mei in Hilvarenbeek tijdens de kringgildedag.

Mede dankzij de medewerking en grote inzet van leden is ons gilde een prachtig moedervaandel en 8 zwaavaandels rijker, waarvoor onze dank.

Het is de bedoeling dat er ook nog een verslag gemaakt wordt van de werkwijze van de commissie, van het tot stand komen van het nieuwe moedervaandel.

P. H. v. d. Loo.

In Memoriam

Gilde St. Lambertus Vessem

Op 21 februari is onze gildebroeder **Henricus van de Ven** op 81-jarige leeftijd overleden. Hij was 56 jaar gildebroeder van 1960 tot 1962 deken, en vanaf 1977 ouderling. In 1981 ontving hij de versierselen behorend bij de Orde van Oranje Nassau; daarnaast ontving hij het kringonderscheidingsteken. Hij was een zeer actief gildebroeder en een grote vechter voor de tradities in het gilde.

Wij hebben hem na de uitvaartdienst in de St. Lambertuskerk op 25 februari onder grote belangstelling en met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

St. Mauritius, Goirle

Op 9 maart overleed onze gildebroeder, oudraad, **Frans Pigmans** in de ouderdom van 66 jaar.

Pa Pigmans zoals wij hem noemden, was vanaf 1973 lid van ons gilde en vanaf 1975 tot 1986 deken, welke functie hij hoog opnam en zeer accuraat uitvoerde.

Frans was een man van weinig woorden maar zijn inzet voor ons gilde en de wijze waarop hij de broederschapsgedachte in de praktijk bracht dwong alle respect af.

Ondanks zijn jarenlange slepende ziekte, welke hij manmoedig heeft gedragen, was hij wanneer het enigszins kon aanwezig bij alle vergaderingen en gilde-activiteiten, tot aan de laatste jaarvergadering toe.

De uitvaart met gilde-eer waarin wij van Frans afscheid hebben genomen heeft plaatsgevonden op 13 maart in de gildekerk St. Jan te Goirle.

Gilde Sint Joris Diessen

Op 8 februari is op de gezegende leeftijd van 91 jaar plotseling van ons heengegaan de oudhoofdman **Adrianus Jacobus Heuvelmans**.

Hij was een gildebrouder in hart en nieren. Naast het hoofdmanschap was hij ook deken en laatste ouderling geweest. Vanaf 1940 was hij lid van het gilde. Onder grote belangstelling werd hij met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid. Moge hij voor al het goede dat hij voor het gilde Sint Joris heeft gedaan nu rust vinden bij de koning van alle gilde-koningen.

Gilde Sint Sebastiaan Diessen

Op 9 april is geheel onverwacht gestorven de gildebrouder **Antoon van den Bergh**. Hij was 79 jaar oud.

Toon was gedurende 31 jaren lid van het gilde en niets was hem teveel. Altijd konden wij een beroep op hem doen en dat sierde hem.

Op 14 april werd hij door zijn medebrouders ten grave gedragen.

Kort daarna werden wij wederom verrast door het plotselinge overlijden van de gildebrouder **Jan Stokkermans**, ook deze gildebrouder droeg het gilde een warm hart toe. Hij bereikte de leeftijd van 79 jaar en was het gedurende 37 jaar lid van gilde Sint Sebastiaan.

Op 2 mei werd hij met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Mogen zij allen rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Johan Oomen

Deze kop moge U misschien vreemd voorkomen, ik kan geen betere bedenken voor de man die "een hoofdstuk apart" schrijft in de gildegeschiedenis. Wellicht iedere gildebrouder kent Johan, zijn gedecideerde visie inzake traditie en behoud van gildeschatten en gilde-eigenheden, en zijn fel vermanend woord bij vermeende falsificaties in deze zaken.

Deze gedrevenheid, functioneel gemaakt via zijn raadsheerschap voor de commissie Studie, Archief en Tentoonstellingen, zowel voor Kring Kempenland als op federatie niveau, is jarenlang de gilden ten goede gekomen.

Johan nu heeft besloten het raadsheerschap voor Kring Kempenland op te geven, nadat hij vorig jaar reeds zijn federatieve afvaardiging beëindigde.

Bij zijn afscheid als raadsheer zullen ongetwijfeld zijn verdiensten belicht worden door gildebrouders die hem langer kennen dan ik; mij blijft de eerste kennismaking met Johan diep in de ziel gegrift, op dat moment ietwat pijnlijk, maar later met begrip.

In 1977 bezocht ik als kersverse gildebrouder met echtgenote Dini de gildetentoonstelling in het POC te Eindhoven.

Dini wilde toen, zoals vrouwen dat graag doen, de stof bevoelen van een tentoongesteld oud en teer vaandel. De daartoe reeds uitgestrekte hand werd verschrikt (en door ons onbegrip geërgerd) teruggetrokken toen uit de hoek van de zaal een bars "afblijven" schalde.

Johan was weer eens in het harnas getreden voor

zijn strijd om het behoud van waardevolle gildeattributen.

De "vete" tussen Dini en Johan is al jaren geleden bijgelegd, maar dit voorval illustreert toch zijn zorg om gildeschatten.

En wie kent niet zijn strijd om de vernielde poetsdrift op gildezilver in te tomen en om te buigen tot echte zorg voor het zilver.

Johan treedt terug uit de bestuurlijke gelederen om als "gewoon" gildebrouder, bevrijd van elk bestuurlijk keurslijf, zich wat afstandelijker te willen opstellen.

Het zij hem, van harte gegund, maar zijn opmerking "het wat rustiger aan te doen" wordt meteen gelogenstraft door de toezegging om te proberen wat meer artikels voor "De Gildetrom" te schrijven, "want nu krijg ik er meer tijd voor".

En de eerste artikeltjes uit een hopelijk grote oogst van nog te verschijnen pennevruchten zijn intussen bij de redactie binnengekomen (en gepubliceerd Johan).

En egoïstisch denk ik dan: Johan geen Raadsheer meer, dan kan de redactie misschien nu ten volle profijt hebben van zijn expertise, in publikaties die de inhoudelijke kwaliteit van "De Gildetrom" ten dienste van de gilden zeker ten goede komen.

Rein Hasse.

Tweehonderdjarig bestaan Gilde St. Catharina Valkenswaard.

Het gilde St. Catharina heeft op zondag 22 maart een begin gemaakt met de viering van het tweehonderdjarig bestaansfeest. Op deze dag werd de

feitelijke oprichtingsdatum herdacht.

Op 19 maart 1787 werd het verzoek van enkele inwoners van Valkenswaard tot het oprichten van een gilde welwillend door de Hoogmoogende Heeren der Staten Generaal goedgekeurd.

Tot de oprichters behoorden o.a. Theodorus Hoppenbrouwers, Adriaan Daems, Jan van der Linden, Gerardus Bots, Johannes Maas, Jasper Jaspers en Francois Couwenberg. Velen van hen waren valkenier en allen "inwoonderen van de Heerlijkheid Valkenswaard, Quartiere van Kempenland, in de Meijerije van 's Hertogenbosch".

De aanleiding tot het genoemde verzoek moet worden gezocht in een sociale achtergrond; door de uitoefening van het beroep valkenier gingen de oprichters tot een welvarende bovenlaag van de bevolking behoren en wensten als zodanig lid te worden van een eigen gilde.

Na verloop van tijd waren, blijkens de koningschilden, ook boeren, kasteleins, handelaren en sigarenmakers lid van het gilde.

Het oude ledenboek dat vanaf de oprichting bewaard is gebleven, is tot op de dag van heden nog altijd in gebruik. De namen van nieuwe gildebroeders worden nog steeds hierin genoteerd, deze zijn echter wel wat minder sierlijk geschreven dan destijds.

Een van de eerste koningsschilden van ons gilde.

Francois Daems, valkenier en een der oprichters van het gilde St. Catharina Valkenswaard, schoot zich in het jaar 1797 koning.

Hij schonk het gilde een zilveren schild met daarop de uitbeelding van zijn beroep: "meestervalkenier van den geweese koning van Frankryk".

Dit schild prijkt nog steeds op het koningsvest.

Evenals zovele gilden heeft ook het gilde St. Catharina lijdend gekend van verval en weinig activiteit. Voor zover bekend heeft men in de sluimerende episodes wel zijn contributie betaald, is er vergaderd en werden de teerdagen trouw gevierd. In 1952 werd door het gilde een kringdag georganiseerd en in 1975 werden de leden in een nieuw kostuum gestoken. Momenteel maakt het gilde een bloeiende periode door, waarvan men hoopt dat deze tot in lengte van jaren zal mogen blijven duren.

Hoewel het gilde St. Catharina zich in het verleden meestal op een bescheiden wijze opstelt wil het

zich in dit jubileumjaar toch duidelijk aan de gemeenschap manifesteren.

Zondagmorgen 22 maart werd de oprichtingsdatum herdacht met een plechtige gildemis in de Sint-Antoniuskerk welke werd gecelebreerd door Dr. E. van Montfoort A.A., vicaris van het bisdom Den Bosch en pastoor G. Kùppers.

Tijdens deze mis werd tevens het nieuwe vaandel gewijd. Het oude vaandel, dat vermoedelijk meer dan honderd jaar oud is, was in een zodanige versleten staat komen te verkeren, dat het niet meer kon worden meegedragen. Het heeft nu een plaats gekregen in de eigen gildekapel.

Na afloop van de mis volgde nog een gezellig samenzijn.

Als hoogtepunt van dit jubileumjaar organiseert het gilde St. Catharina op 22 en 23 augustus een gildefeest dat plaats zal vinden op de terreinen van voetbalvereniging De Valk.

Hieraan zal worden deel genomen door een vijftwintigtal gilden, waaronder enkele buitenlandse gasten.

's Zaterdagavond 22 augustus wordt een receptie gehouden met aansluitend een feestavond welke zal worden opgeluisterd door blaaskapellen. Op zondagmiddag 23 augustus start om 13.00 uur de optocht, waarna de gebruikelijke wedstrijden worden gehouden.

Het gilde heeft het volste vertrouwen dat het een bijzonder gezellig gildefeest zal worden.

H. Carolus,
2e deken-schrijver.

Sint-Catharinagilde Tongelre

Dit gilde onderhoudt sinds 10 jaar een verbroedersband met het aloude Kolveniersgilde te Merksem.

Een verbroedering - verzustering volgens de Kolveniers - vereist een voortdurende zorg tot instandhouding die door regerend deken en koning Piet van de Wiel van het Catharinagilde nimmer aflatend wordt gedaan.

Uit erkentelijkheid hiervoor heeft de gilderaad der Kolveniers Piet bevorderd van ere-confreer tot ouderman van het Kolveniersgilde.

De plechtige nominatie en installatie vond op 3 mei plaats na de Koninckmis in de Sint-Bartholomeuskerk te Merksem en werd verricht door hoofdman Theo Mulleman.

De oudermans-tabbaart werd Piet omgehangen door Marc de Schrijver, secretaris-generaal van de Stedelijke Conventie van Schuttersgilden in België.

Sint-Catharinagilde Woensel

Elk gilde droomt wel eens van een eigen gildehuis of gildekamer voor de ontplooiing van zijn interne gilde-activiteiten, maar veelal blijft het hierbij.

Niet voor het Catharinagilde Woensel, dat door noeste zelfwerkzaamheid uit een afgedankt gebouw een riant onderkomen wist te toveren waar het in de toekomst zeker goed toeven is en waar diverse activiteiten gehouden kunnen worden.

Aktiviteiten niet alleen voor het gilde maar ook voor de wijk, daar het gilde zich als "levend in en voor de wijk" wil opstellen.

In dit gebouw, gelegen op de hoek Robbestraat-Wezelstraat te Eindhoven werd op 11 en 12 april de eerste stap daartoe gezet, door het houden van een tentoonstelling van palmpaashanen, vervaardigd door de Woenselse jeugd en een deel van de permanente expositie van torenhanen uit het VVV gebouw te Maaseik.

Ook was de torenhaan van de nabijgelegen Sint-Petruskerk te zien, die door toedoen van dit gilde weer op de kerkspits geplaatst gaat worden en symbolisch zijn taak als "wachter tegen het kwaad" na vele jaren kan voortzetten.

De expositie werd informatief begeleid door een extra-editie van het gilde-periodiek "De Vendelier", waarin vele historische en symbolische wetenswaardigheden over torenhanen te vinden zijn, met verwijzing naar literatuur hierover.

Adreswijzigingen:

Sint-Jorusgilde Reusel

Het nieuwe secretariaatsadres is:
M. A. van de Vorst
Beukenlaan 50, 5541 VM Reusel.

Sint-Jorisgilde Gestel

Het nieuwe secretariaatsadres is:
P. C. J. van den Heuvel
Lohengrinlaan 7, 5625 EK Eindhoven.

Nieuwe Gildekoningen

26 April: Frans Bazelmans bij het Sint-Catharinagilde Woensel. Frans is telg uit het geslacht dat al drie generaties bij het gilde is.

30 April: Jan Strijbos bij het Sint-Catharinagilde Nuenen-Boord.

Sint-Jorisgilde Bladel

Tijdens Sint-Jorisdag op 23 april werd het gilde verrijkt met enige waardevolle gilde-attributen.

Zo schonk de heer F. Philips - ere-deken sinds 1977 - het gilde een 17e-eeuwse zilveren koningsvogel. De dank der gildebroeders kwam goed tot uiting in het hierop uit volle borst gezongen lied:

"Gildeleden neemt ter harte, 's koningsvogel eeuwen oud.

Moet gekoesterd zonder smarten, schitt'rend zilver, kloek en stout.

Dank ere-deken van ons gilde: Frits Philips is zijn naam".

De handenwassing der nieuw geschoten koningen krijgt voortaan extra cachet, dank zij de familie Peeters uit Bladel die een prachtige linnen

schonkkan met onderstel schonk.

De nieuwe hoofdmans Kees van der Voort zal voortaan in functie herkenbaar zijn aan de zilveren hoofdmanssikkel die hem op deze dag werd omgehangen.

Met dankbaarheid kijken de gildebroeders terug op deze Patroonsdag.

J. van de Boomen,
Deken-schrijver.

Sint-Jorisgilde Reusel

Tijdens de jaarvergadering op 23 april, die zoals gebruikelijk voorafgegaan werd door een H. Mis, vond er een mutatie in de overheid plaats.

Na 33 jaar in de overheid zitting te hebben gehad als lid-koning, deken-schrijver en ouderling, had Jack van Gompel besloten uit de overheid te treden.

Als blijk van waardering voor zijn inzet ontving hij uit handen hoofdmans M. van Limpt de hoogste onderscheiding, te weten die van Ridder in de Orde van Sint-Joris.

Wegens werkomstandigheden moest Frits Houben na 7 jaar overheidslid te zijn geweest zijn functie beschikbaar stellen.

De samenstelling van de overheid is nu:

Hoofdmans: M. van Limpt.

1e Deken en deken-schrijver: M. A. van der Vorst.

2e Deken: J. van Kemenade.

Koning: B. van Keulen.

Ouderlingen: M. Zijlmans, H. Hendriks,

J. Verhagen.

Oude tradities in ere hersteld te Dommelen

In het weekeinde van 15 en 16 november vierde het Sint-Martinusgilde van het Heilig Sacrament Dommelen zijn patroonsfeest.

Op zaterdagavond na de eucharistievieringen speciaal voor Dommelse schooljeugd en hun ouders in de parochiekerk en de aula van de Schepelweyenschol trokken de jongelui met hun zelf vervaardigde en brandende lampions door het dorp naar het **Sint-Maartensvuur**. Vanaf de Schepelweyenschol werden de kinderen begeleid door het Sint-Martinusgilde Waalre en harmonie "De Dommelecho". Het Sint-Martinusgilde Dommelen begeleidde de jeugd vanaf de parochiekerk naar het brandende vuur.

De harmonie speelde bij het Sint-Maartensvuur vrolijke marsen. De kindervolksdansgroep "Toemba" voerde enkele leuke dansjes op. Ons zuster-gilde uit Waalre beeldde de legende van St. Martinus en de bedelaar uit en tenslotte brachten de vendeliers van beide gilden een vendelgroet.

De warme chocoladedrank, geschonken door onze trouwe gildezusters, vond bij jong en oud gretig aftrek.

De brandweer kon daarna met het blussingswerk beginnen. De leden van het comité "Doe-Week-Dommelen" hadden eer van hun werk met het reusachtig vuur.

In de even jaren wordt het Sint-Maartensvuur gevierd in Dommelen, in de oneven jaren vindt deze viering plaats te Waalre, waarbij het gilde van Dommelen dan eveneens aanwezig is.

Voordat op zondagmorgen 16 november het gilde

ter kerk trok, werden de nieuwe leden van het gilde vóór het gildehuis geïnstalleerd met het afleggen van een belofte op het gildevaandel. Na het afleggen van deze beloften werden zij door de vaandrig ingevendeld. Door deze nieuwe vorm van installatie, waarbij de nieuwe leden hun entreegeld betaalden, werd een oude traditie hersteld.

Bij het begin van de eucharistieviering met gilde-eer, gecelebreerd door ere-deken pastoor Fr. van Gastel, werd de oude traditie "het brandende houden van de Godslamp" in ere hersteld.

Tijdens het uitspreken van de volgende tekst door regerend-deken P. Bakem werd de Godslamp door koning R. Wibier, begeleid door hopman W. Dekkers en vaandrig G. Caris, de kerk binnenge-dragen.

"Geachte aanwezigen, zoals statutair in ons gilde staat vastgesteld, heeft ons gilde de taak om de Godslamp in dit kerkgebouw brandende te houden. Onze vorige ere-deken pastoor Merkx heeft ons, gezien de toen krappe financiële positie van ons gilde, van deze verplichtingen ontslagen. Wij willen graag deze taak weer in ere herstellen.

Terwijl de lamp met de olie wordt binnengedragen en ontstoken wordt door het vuur van de paaskaarsen bidden wij: Almachtige God, Gij die het Licht bent voor ons en Uw gehele kerk, mogen wij door het brandende houden van Uw licht in deze kerk U ten voorbeeld stellen aan ons allen. Wij die zullen proberen dit licht uit te dragen en Uw voorbeeld na te leven, zijn dankbaar om deze taak te mogen vervullen. Help ons hierbij. Amen."

Pastoor Fr. van Gastel ontsteekt de Godslamp.

Hierna ontstak pastoor van Gastel de Godslamp en werd de brandende lamp voor het tabernakel geplaatst.

Na de kerkdienst werd zoals gebruikelijk op het kerkplein de eed van trouw aan het kerkelijk en wereldlijk gezag hernieuwd en brachten de venders een vendelgroet.

Terug in het gildehuis werd onze oud-deken-schrijver J. van Gorkum in verband met zijn 12½-jarig lidmaatschap als lid van de overheid tot ere-deken van ons gilde geïnstalleerd en ontving gildebroeder M. Cordewinders de bronzen jubileumspeld wegens zijn 12½-jarig lidmaatschap.

In zeer goede en blijde sfeer bleven de gildebroeders en gildezusters nog geruime tijd in het gildehuis samen bij het genot van een lekker belegd broodje en een drankje.

J. van Kuyk,
deken-schrijver.

In Memoriam

Sint-Catharinagilde Eindhoven-Stad

Met droefheid delen we mede dat onze gildebroeder **Frans van Lith** op 17 maart plotseling is overleden.

Gedurende vijftien jaar is Frans een trouwe, enthousiaste en actieve gildebroeder geweest, die door zijn correct en stijlvol optreden zijn medegildebroeders duidelijk inspireerde.

Jarenlang vervulde hij ook de functie van secretaris en penningmeester met de nauwgezetheid en het verantwoordelijkheidsgevoel die hem eigen waren. We zijn hem veel dank verschuldigd.

Laten we hem met eerbied gedenken. Bidde we voor zijn zielerust; voor zijn vrouw Jo en voor Lex en Maaïke, dat zij kracht mogen ontvangen; voor zijn familie om troost.

Na de uitvaartmis in de kerk van de H. Clemens te Nuenen-Park hebben we Frans op 21 maart met gilde-eer ten grave gedragen.

Henk Luiten,
deken-schrijver.

Sint-Catharinagilde Strijp

Op 16 april overleed in de leeftijd van 87 jaar **J. Gruiters**, ouderling bij het Sint-Catharinagilde Strijp.

Jan was sinds 1918 lid van het gilde, als oudkoning, penningmeester en in het bijzonder als schutter.

Op 22 april vond de uitvaartdienst in de Strijpse Sint-Theresiakerk plaats, waarna Jan door zijn medegildebroeders met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats werd begeleid.

M. Canters,
deken-schrijver.

Gilde O.L. Vrouwe Zeelst

Op 23 maart is op 61-jarige leeftijd **Harrie Waterschoot**, hoofdman van ons gilde, overleden.

Harrie was gedurende 35 jaar een trouw lid van het gilde en sinds 1984 bekleedde hij met verve de functie van hoofdman.

We hebben Harrie op 26 maart met gilde-eer ten grave gedragen.

Vrouw, en kinderen wensen we veel sterkte toe om dit grote verlies te dragen.

We zullen Harrie in ons gilde missen.

P. Boogers,
deken-schrijver.

Sint-Jorisgilde Zesgehuchten

Op 26 februari overleed 's middags, tijdens zijn werk, geheel onverwacht op 54-jarige leeftijd de deken-schrijver van ons gilde, **Ir. J. J. Verhoeven**. Nog pas enkele jaren lid laat Jim bij ons allen een grote leegte achter. Hij was een voortreffelijk gildebroeder en een even voortreffelijk deken. Wij zullen naast zijn inzet voor het gilde, zijn tact en zijn geestige opmerkingen, vooral zijn warme, diepgevoelde vriendschap voortaan moeten missen. Ons gilde wenst zijn vrouw en zijn moeder alle sterkte toe.

A. Morren,
hoofdman.

Gilde Sint Anna Nederwetten

In de gezegende leeftijd van 97 jaar is van ons heengegaan onze oudste gildebroeder en ons aller bekende ere-gildebroeder **Sjeef Coolen**. Sjeef was er in 1932 bij, toen het Sint-Annagilde werd heropgericht en nieuw leven werd ingeblazen tot wat het nu is: een goed gilde met een goede gildesfeer.

In zijn meer dan 50-jarig gildebroederschap was hij gedurende de oorlogsjaren koning. Sjeef was een voorbeeldig gildebroeder, was altijd paraat als het gilde uittrok om kringdagen en ook andere festiviteiten mee te maken en op te luisteren.

Sjeef was in zijn dagelijks leven bakker en kastelein; hij had een groot gezin waar hij veel zorg aan besteedde.

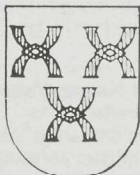
Bij eenieder was hij een graag geziene gast door zijn goed en opgeruimd humeur.

Geboren op 15 augustus 1889 en overleden op 4 maart 1987 werd Sjeef onder grote belangstelling van ondermeer afvaardigingen van zuster-gilden op 7 maart ten grave gedragen.

Sjeef, drager van het ere-metaal in goud en zilver, we zullen hem gedenken alsof hij nog in ons midden blijft voortgaan.

De overheid.

Mogen zij allen rusten in vrede.

Veel schutters naar Someren-Eind

Gilden Someren, Lierop en Asten schieten ruim f 1500,- bijeen voor zorgenkind.

De gilden St. Lambertus Someren-Eind, St. Joris Someren, St. Antonius Abt en O.L. Vrouw Lierop en St. Joris Asten kunnen met veel genoegen terug kijken op de door hen georganiseerde liefdadigheids-schietwedstrijd op de schutsbomen te Someren-Eind.

De netto-opbrengst is bestemd voor de vereniging van ouders van geestelijk gehandicapten afd. Asten/Someren.

De schutters hebben zich met veel overgave voor het mooie doel ingezet, als dit kwam dat de weergoden de schutters goed gezind waren, zeker is dat de weersvoorspellingen schutters hebben doen besluiten niet aan de wedstrijden deel te nemen.

Het openingsshot werd verricht door wethouder Meulendijks, door een ballon stuk te schieten welke was gevuld met confetti.

Nieuws uit Peelland

Na afloop kon de heer Remy Lammers als voorzitter van de schietcommissie het netto eindbedrag overhandigen aan Bert Maas van de vereniging van geestelijk gehandicapten.

Deze dankte op zijn beurt de gilden voor het genomen initiatief; het ontvangen bedrag zal worden gebruikt voor het 14-daagse vakantiecamp, dat te Sterksel zal worden gehouden.

Sint-Willibrordusgilde Bakel

Te Bakel werd op de terreinen van Sint-Jozefheil en Jan de Witkliniek het jaarlijkse gildefeestje gehouden waarbij de gilden St. Willibrordus Bakel, St. Margaretha Aarle-Rixtel, St. Antonius Abt Deurne en St. Antonius/Sebastiaangilde Gemert hun medewerking verleenden.

Dit feest wordt jaarlijks aangeboden aan de hulp-behoevende mensen welke daar zijn opgenomen. De gilden voorafgegaan door de fanfare uit de Rips maakten een rondgang op de terreinen van de klinieken, waarna de massale opmars volgde. Deken-schrijver Ant. Slegers mocht de aanwezigen welkom heten, in het bijzonder de geestelijke en wereldlijke autoriteiten.

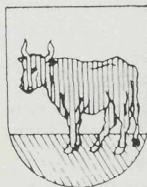
Vaandrig W. Royackers hernieuwde de eed van trouw aan de kerkelijke en wereldlijke autoriteiten. Daarna volgde een vendelgroet en het koningschieten. Bij het 157e schot mocht de koning van het Sint-Margarethagilde zich koning van de dag noemen.

Voorzitter van de kliniek dhr. v. d. Bosch overhandigde de koning een koningsschild. De aanwezige gilden kregen elk een herinneringsschild aangeboden.

Het was weer eens een (gilde)feest waar de hulp-behoevende mens centraal stond.

St. Willibrordus Bakel

Op 7 november hield het gilde zijn teerdag. Deze dag werd begonnen met een H. Mis. Tijdens deze H. Mis werd het oude gildevaandel in een standaard geplaatst, zodat het in de kerk altijd is te

MAASLAND. In de meimaand zitten we klaar om de copy voor De Gildetrom te maken voor het tweede nummer. Het lijkt me geschikt om in deze maand ook eens stil te staan bij de viering van deze maand en wel de Onze Lieve Vrouwe-verering. De kring Maasland heeft zich weer ingezet voor de viering en begeleiding van de H. H. Missen in de St. Jan te Den Bosch. Een rooster was opgemaakt en weer zullen de gilden van de kring op de zaterdagavonden en de zondagen van deze meimaand hun opwachting maken in de kathedraal van Den Bosch. De betreffende gilden hebben alle een boekje ontvangen waarin alle gegevens staan voor deze vieringen. Alle gilden hebben niet ingeschreven, (of kunnen niet) doch we hopen dat die ook voor het volgende jaar present zullen zijn. Dank U voor de medewerking.

Mogelijk kan de tekst van het Maria-lied: "Aan U Koninginne" bijdragen tot de devotie. Het is een lied uit de periode van om en om 1930 en werd in de bundel van "de Jonge Wacht" opgenomen, ten

bezoeken.

Na de H. Mis werd een vendelgroet gebracht aan de bewoners van het bejaardenhuis.

Het koningschieten stond op deze dag ook op het programma. Na het openingswoord werd fel gestreden om de begeerde titel. Bij het 108e schot was het tamboer van het gilde J. Smits die de vogel omlaag haalde.

Daarna ging het richting gildehuis, waar de ceremoniën werden afgewerkt, zoals de handwassing, en het aansteken van de stenen pijp welke aan de koning werd aangeboden en het brengen van de vendelgroet.

's Avonds kwamen de gildebreders en zusters weer bij elkaar voor de feestavond. Tijdens deze feestavond werd bekendgemaakt dat gildezusters Tony Rovers en Cisca Bouwmans gratis een 10-tal zwaaiendels zullen maken, want tijdens de vendelwedstrijden te Oirschot is gebleken dat de zwaaiendels te klein zijn.

Nieuws uit Maasland

tijde van Mgr. Bannenberg en pastoor Harry Beekx.

Op het gildecongres van 25 april j.l. te Goirle is zoveel over het koningschap gesproken. We kunnen "onze" koningin ook niet vergeten.

Aan U Koninginne

- Aan u, koninginne, de groet voor den strijd,
Aan U, onze schutsvrouw, de wapens gewijd,
Aan U, onze Moeder, zo zacht en zo zoet,
Ons streven, ons strijden, ons leven, ons bloed.*
- Nu voorwaarts, ten strijde met krachtigen moed,
De lucht is zo helder, de zon is zo goed,
De trommen, de vendels, ze roepen ten slag,
Aan ons de victorie, aan ons zij de dag.
Maria voor u! Maria voor u!
Aan ons de victorie, Maria voor u!*
- Laat luide weerklinken de leuze te veld,
De heilige strijdkreet maakt allen tot held,
De leuz' is Maria, haar machtige naam,
Maria! Maria! trekt op dan te zaam.
Maria door u! Maria door u!
Maria, Maria, Maria door u!*

VAN ouds al aan ligt Oisterwijk als eenen weligen hot mee schoon geboomte en blinkende waters tusschen den bremrand van de breed omringende hei, die 's zomers als een souden list het levend tableau van Brabant's sierlijkste dorp houdt afgesloten. En was Onze Lieve Vrouw niet zelf in den sluweel beblaarden linde gekomen, dan had het volk Haar wel in Oisterwijk gebracht, want de menschen van Brabant hebben bij de klaarste bronnen en de breedste boomen overal Gods lof gezongen, en liever nog dan eenen Kruis Lieven Heer, 't allentwese de moederlijke schutse van Maria's beeltenis geplant. En in Oisterwijk woont Onze Lieve Vrouw zoo gaarne, dat Zij om Haar weldaden er den lofnaam kreeg: «Maria van Mirakelen.»

In de 2de regel van couplet twee is een kleine wijziging gebracht om e.e.a. wat meer op de gilden te betrekken: De trommen, de vendels, ze roepen...

(Kuypers / Hul, Maastricht 1938).

MAASLAND. In ons vorig nummer van "De Gilde-trom" hebben we de kaart gevonden voor de verkoop van ons **Gildeboek 1935 - 1985**. Deze is gesponsord door onze vriend Dhr. Jan Driessen uit Veghel. Wij zijn er blij mee, want er zijn toch weer wat boeken aan de man gebracht. Er zijn er nog te veel over; dus doe je best om er nog meer te verkopen!

- Als men dit nummer ontvangt is de kringdag te **Oisterwijk** voorbij. We hopen dat die tot aller vredenheid is verlopen. Een verslag volgt daarover in het volgende nummer.

HERPT. Bij het **Sint-Catharinagilde** te Herpt is op 27-jarige leeftijd na een kortstondige ziekte Francien Kuys-Oome, echtgenote van Wies Kuys, overleden. Beiden waren zij lid van dit gilde. Op 16 februari heeft het gilde haar begeleid naar haar laatste rustplaats. Zij laat met haar man twee dochtertjes achter (2 jaar, en 7 maanden). Het is een groot verlies in de familie, maar ook in het gilde St. Catharina. Zij ruste in vrede.

Herpt
Francien Kuys-Oome

KAATSHEUVEL. Medio januari hield het gilde van **St. Jan** zijn ledenvergadering die zeer belangrijk was, want wegens ziekte trad de hoofdmans Jan Dapper uit zijn functie. Tijdens de vergadering werd Frans Elshout als zijn opvolger gekozen. Oud-hoofdmans G. v. d. Camp installeerde hem. Frans bracht dank aan Hr. Dapper, die het gilde vele jaren zo trouw had gediend, met bijzondere inzet zelfs. In het bestuur werden gekozen A. Merkx, Bertus van Balkum en G. de Jong. In het zonnetje werden gezet de 12½-jarige leden: P. Marcelissen, W. Sprangers en Piet en Jan Verschure.

Bijzonder ging hoofdmans Elshout in op het jubilee van A. Merkx (25 jaar) en Theo Sperber (40 jaar lid). De eerste is vanaf 1974 lid van het bestuur en ontving daarvoor een tinnen bord. De tweede was steeds een trouw bezoeker van de gildefeesten en concoursen en heeft St. Jan door de moeilijke tijden heen weten te voeren. In 1948 was hij koning en tevens keizer bij het onderdeel opgelegd gewerschieten. Hij schonk de wisselbokaal eerder reeds voor de beste schutter. Theo kreeg het gildeboek van Kring Maasland aangeboden. De dames

van beiden ontvingen bloemen.

Staan v.l.n.r. W. Sprangers, P. Marcelissen, P. Verschure en J. Verschure.
Zittend: mevrouw Merkx, A. Merkx, mevr. Sperber en Th. Sperber.

DRUNEN. Bij gilde **St. Hubertus** heeft de ijverige secretaris meer tijd gekregen, want deze is op 27 februari in de VUT gegaan. Hij was laatstelijk kantoorhouder van de PTT te Waspik en heeft meerdere standplaatsen gehad.

SCHIJNDEL. Bij Gildebroederschap **Sint-Catharina en Barbara** te Schijndel heeft een functieverschuiving plaats gehad. Op de algemene jaarvergadering op Maria Lichtmis is Fr. v. d. Boogaard teruggetreden als hoofdmans wegens vertrek naar Sint-Michielsgestel. In zijn plaats is toen Henk van Roessel gekozen.

Adres:

Deken Baekersstraat 63, 5482 JD Schijndel.

Schijndel
Henk van Roessel

BESOIJEN. Op zondag 12 april werd bij **St. Crispijn** het luchtbuksseizoen afgesloten. Met bevriende verenigingen werd geschoten. Hierbij werd een derde prijs behaald. De personeelprijzen waren: 1 plus de beker, K. v. Hulten 710; 2 T. van Daalen 685 en 3 R. de Gouw met 682 punten. Voor alle schutters was er nog een prijs.

ESCH. Gildebroeder Nil Verhoeven overleed bij het **Sint-Willibrordusgilde** op 73-jarige leeftijd. Hij was 54 jaar tambour, welke functie hij van zijn vader heeft overgenomen. Op hoge leeftijd nam hij nog aan trommelwedstrijden deel en wist zo nu en dan nog een prijs te behalen. In 1984 bij de eerste Federatietromdag was hij de oudste deelnemer en werd hij spontaan gehuldigd. De ere-medaille in brons van Oranje Nassau was zijn trots. Het gilde nam met de vendelgroet waardig afscheid van deze markante gildebroeder.

- Op 20 april was het gilde aanwezig in de H. Mis bij afscheid van hun gildeheer pastoor Jos Plancken. Na de mis de vendelgroet en aanbieding van een houten koningsvogel.

Esch
Nil Verhoeven

UDENHOUT. Op 92-jarige leeftijd overleed in Udenhout mej. Lucia Vermeer, eerste dekenin van het gilde **St. Antonius en Sebastiaan**. Zij vervaardigde het bekende zeer mooie gildevaandel, dat geheel geborduurd is en waarop dit gilde bijzonder trots is. Zij deed daar twee jaar over en was op haar 78ste verjaardag klaar. Het heeft vele prijzen gewonnen. In 1972 werd zij ere-dekenin van het gilde. Heel veel borduurwerk heeft mej. Vermeer gemaakt ook voor de gemeente, kerk, en gemeenschap en zeker de vele Maria-afbeeldingen voor vrienden en bekenden; voor de kerk het rouwkleed en aankleding van priesterkoor en altaar. Haar werk is bekroond geworden met de Pauselijke Onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice. Het gehele gilde nam afscheid van haar en haar kist was bedekt met haar geborduurde gildevaandel. Mej. Vermeer bedankt.

HEESWIJK. Het **Sint-Willibrordusgilde** zal op 21 augustus 1988 zijn gildefeest als Kringdag van Maasland houden. Voorbereidingen zijn hiervoor reeds getroffen, ook bij de gemeente.

LOONOPZAND. Koninklijke Onderscheiding bij het gilde St. Ambrosius.

Bij het **gilde St. Ambrosius** is op woensdag 29 april i.v.m. de Koninginnedag een koninklijke onderscheiding verstrekt aan gildebroeder Cees Vermeer. Cees was 40 jaar lid van het gilde en heeft vele malen de standaard van het gilde gereden in optochten en op gildefeesten. Als eenvoudig gildebroeder is hij een voorbeeld van trouw aan de gildeprincipes en een gevierd lid. Hij is steeds in de weer als er in het gilde en op het schietterrein "gewerkt" moet worden.

Naast de gildeverdiensten was Cees Vermeer werkzaam in de plaatselijke rijvereniging R.O.S. Hij heeft vele kinderen in deze sport de weg gewezen

en hij is tevens een coördinator in de rijisport. Eveneens was hij dienstbaar als bestuurslid van de N.C.B. Loonopzand en had zitting in het Centraal Oranje Comité.

Al bij al was dat het motief dat de burgemeester, dhr. J. v. Dun, Cees de zilveren medaille, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, te zijnen huize kon komen opspelden.

De hele familie en bestuursleden van genoemde verenigingen waren aanwezig. De burgemeester dankte hem hartelijk voor zijn inzet in de Loonse gemeenschap.

Deze huldiging ging gepaard met vele bloemstukken en geschenken, hetgeen getuigde van deze welverdiende hulde. Cees proficiat!

LOONOPZAND. Bij het gilde van **St. Ambrosius** is weer activiteit, en wel in zijn **BEIJENTHUIEN**, het schietcomplex. Daar is het hele schuttershuis vergroot met 5 x 6,5 m. Het is geheel verbouwd in de z.g. zweedse stijl. Vier doelen zijn er bijgekomen voor de handboog, zodat daar nu alle accommodatie is gekomen voor wedstrijden en ontvangsten van gilden.

Op het terrein is de ene jeu-de-boulesbaan vervangen door een park van vier banen, en de omgeving is bijzonder leuk aangeplant. Op het veld kunnen ook nog twee schuttsbomen worden geplaatst. Dit alles is gedaan met eigen middelen en eigen personeel uit het ledenbestand. Op koninginnedag 1987 is dit terrein opnieuw heropend door burgemeester J. van Dun en de beschermheer Jhr. Ch. Verheijen. Ter herinnering hieraan zijn twee lindebomen geplant naast het schuttershuis. Velen hebben op deze dag weer eens kunnen zien wat het gilde is en wat het doet, want het was toen "open dag" voor iedereen. Er werd geschoten met hand- en kruisboog, er werd gebouled en er werden banden aangeknoopt en vernieuwd van vriendschap en gildedienstbaarheid. Al bij al een bijzondere dag in de geschiedenis van dit actieve gilde.

DINTHER. Op zaterdag 21 maart hield het **Sint-Barbaragilde** een zeer geslaagde feestavond.

Gloednieuwe hoofdman Eugene van Bouwdijk Bastiaanse bewees een waardig opvolger te zijn van de enkele maanden geleden overleden hoofdman Luijckx.

Voor drie personen had het gilde deze avond een aangename verrassing in petto.

Allereerst werd mevrouw Luijckx-Terlingen door de hoofdman tot schutsvrouw van het gilde benoemd, een met algemene stemmen door de algemene vergadering genomen besluit.

Mevrouw Luijckx bood een antieke hoofdmansstaf aan, die door het gilde trouw zal worden bewaard en bij zeer plechtige gebeurtenissen wordt gebruikt.

Vervolgens werd gildebroeder Marinus van der Leest gehuldigd wegens vijftig jaar trouw gildebroederschap.

Hij werd gloedvol toegesproken door waarnemend hoofdman Tinus Verhagen, die hierna zelf tot zijn eigen verbazing danig in het zonnetje werd gezet vanwege het feit, dat hij het gilde maar liefst zevenendertig jaar als eerste jong deken had gediend.

Aan beide jubilarissen werd door de waarnemend hoofdman van Kring Maasland dhr. Eikemans de zilveren Kringonderscheiding uitgereikt.

Vervolgens kreeg Tinus Verhagen, die de functie van eerste jong deken (secretaris-penningmeester) verwisselde voor die van waarnemend hoofdman, vanwege het gilde nog zijn prachtig geschilderd portret aangeboden.

Het woord werd verder nog gevoerd door dhr. Jans voorzitter van de Hoge Schuts en door de heer Reuver burgemeester van de gemeente.

Van laatstgenoemde kreeg Tinus Verhagen een glas-in-loodraam met het gemeentewapen aangeboden.

Na dit min of meer officiële gedeelte barstte het feestgedruis pas goed los, onder het genot van de muziek van de "Dintherse Bokkeblazers".

Traditiegetrouw zorgde gildebroeder Christ Manders voor een hartige hap.

Een loterij werd nog gehouden.

Het Sint-Barbaragilde mag op een zeer geslaagde avond terugzien.

Een bericht uit België. De heer André Rompuy zendt ons nieuws uit Werchter. De plaats is bekend van het vorig jaar gehouden gildefeest in zuidelijk Brabant en waaraan enige gilden van onze Federatie hebben deelgenomen. Dat feest is voor velen een mooie herinnering geworden en zelfs zo, dat er gilden nog steeds contact mee hebben en dat ook behouden. (Noord-Zuid).

Op 30 april reikte het gilde van **St. Sebastiaan van Werchter** de "Orde van St. Jan" uit aan niemand minder dan dr. Eugène van Autenboer uit Turnhout, opperhoofdman van de Hoge Gilderaad der Kempen. Dit in verband met zijn jarenlange inzet voor het gildewezen en vooral voor zijn openheid en bereidheid tot doorgeven van informatie. Die dag verliep als volgt:

De receptie en uitreiking was om 19.00 uur. Na de uitreiking om 20.30 uur was er een H. Mis met toe-

wijding aan Maria te Werchter en na de H. Mis vertrok de kaarskensprocessie naar de gildekapel. Dat is 1,5 km. De straatverlichting was toen gedoofd en 2500 kaarskens stonden op de vensterbanken te branden. Veel deelnemers waren in gildedekleding aanwezig.

Onder de gildemis werd door de leden de aloude tekst gesproken (1430) van de gilde-eed.

In André's brief lezen we: "Zoals het past in de Vlaamse volksziel wordt er gezongen en gebeden ter ere van Maria ter opening van de meimaand". Dit is een gildetraditie om trots op te zijn, maar het is tevens een uiting in de volkskunde die in Vlaanderen nog zo standvastig wordt beleefd in het gildewezen!

HELVOIRT. Er komt weer leven in de gilden van Helvoirt.

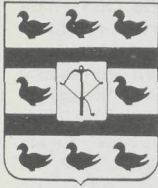
Bij **St. Joris** is gildebroeder Theo Boons gehuldigd op zaterdag 25 april als gouden gildebroeder. Theo is een man die in het Helvoirtse verenigingsleven een bijzondere plaats inneemt, zowel bij de gilden als de voetbal. "De man die nooit anders dan geld komt ophalen" is het gezegde van die dag geworden.

Hr. Boons weet ook veel van de gehouden teer- en schuttersdagen af, en zijn herinneringen zijn legio. Momenteel zit het gilde in de lift, de costumering is heel mooi als we terugdenken aan de beginperiode waar alleen maar de sjerp werd gedragen. Ook dit was een punt van de voorbeeldigheid van Boons zijn "geldophalerij"! Daar had hij slag van!!! Naast de bode van het gilde was Theo ook vaandrig, en werd later in het bestuur opgenomen. Dit was aanleiding om hem de zilveren medaille van de Kring Maasland met vuurslag te verlenen. Dit werd dan ook gedaan na de plechtige H. Mis op de teerdag 25 april. (Ja, dat was een plechtige mis!!!). In zaal de Keizer werd hij door het bestuur toegesproken. Ook de burgemeester prees deze gildebroeder. Namens de Kring Maasland sprak hr. Eijkemans en liet mevrouw Boons de medaille ospelden bij haar man. Pastoor Hoogendoorn feliciteerde hem en zijn familie. Door het hele vendelierscorps werd na de mis op het kerkplein de vendelgroet gebracht. Het was keurig werk dat dit gilde heeft verricht, een huldiging die niet licht zal vergeten worden.

MAASLAND. Op het gildefeest van de Kring in Oisterwijk op 31 mei a.s. zal geen onderscheid meer worden gemaakt van gecostumeerde en niet gecostumeerde gilden. Op de jurylijsten komen alle deelnemende gilden voor en iedereen heeft kans een prijs te verdienen voor de optredens van de gilden. Ieder gilde doet immers zijn best om zo goed mogelijk voor de dag te komen. Dit is een besluit geworden van de najaarsvergadering 1986. Laten we hopen dat dit onderdeel naar wens zal lopen.

LOONOPZAND,
30 april 1987.

J. Th. M. Toorians,
deken-schrijver,
Kring Maasland.

Kring Land van Cuyk

St. Antonius en Martinusgilde te Cuyk

Drie koningsschilden van het gilde zijn weer terug in Cuyk. Afgelopen maart werd de inboedel verkocht van iemand uit Waalre. Een attente gildebroeder uit Veldhoven, de heer Theunissen, ontdekte tussen de spullen drie koningsschilden uit Cuyk. Hij nam onmiddellijk contact op met het Cuykse gilde. Afgesproken werd dat de heer Theunissen een poging zou doen de drie schilden te kopen, hetgeen dus inderdaad gebeurde.

De kwaliteit van de schilden komt overeen met de overige schilden die het gilde in bezit heeft. Het oudste schild van de drie dateert uit 1782. Het heeft dezelfde vorm als de schilden uit 1797 en 1801. De tekst luidt:

*"Ik ben wel geavanceerd
van Vaendrig tot Koning
en dat voor het eerste jaar
in onze nieuwe Woning
Derck Driessen
Koning van S. Antoni
gild tot Cuyk 1782"*

Het tweede schild dateert uit 1786. De vorm ervan wordt bij geen ander Cuyks schild aangetroffen. Dit feit maakt deze aanwinst extra interessant. De tekst luidt:

*"Johannus Theodorus
Rysouw Koning van
St. Antonius Gild
in Cuyk 1786".*

Het laatste schild heeft ons voor raadsels gesteld. Het stamt uit 1909. Het heeft de bekende vlieger-vorm waarvan het gilde er vele heeft. Hier dus geen verrassing, maar wel in de tekst; deze luidt:

*"Willem Michiels
Koning van het
St. Antonius en Maria Gild
te Cuyk 1909".*

Hier is dus sprake van het St. Antonius en **Maria**-gilde in plaats van het St. Antonius en **Martinus**-gilde. Nu bestaat er inderdaad een St. Antonius en Mariagilde, en wel in Linden, een buurgemeente van Cuyk. Echter er zijn redenen om aan te nemen dat het toch een schild betreft van het St. Antonius

en Martinusgilde, en dat de maker of opdrachtgever een fout heeft gemaakt.

Het Cuykse gilde is in het bezit van schilden uit 1908, en 1910, en mist(te) die uit 1909. Het gilde uit Linden mist niet een schild uit 1909. Linden was in 1909 een zelfstandige gemeente, en het woord "Cuyk" hoort niet thuis op de Lindense schilden. Voorts is de koning Willem Michiels een bekende gildebroeder van het St. Antonius en Martinusgilde. Hij was ook koning in 1910, 1922, en in 1927. We mogen er dus wel van uitgaan dat het hier een echt Cuyks schild betreft, mede ook omdat het werd aangetroffen in samenhang met twee andere Cuykse schilden.

Hoe deze schilden in Veldhoven terecht zijn gekomen is niet duidelijk. Belangrijker is dat ze weer terug zijn, en dat de teksten drie nieuwe koningen onthullen.

Dit alles werd mogelijk dankzij de oplettendheid van gildebroeder Theunissen uit Veldhoven. Via deze willen wij hem nogmaals hartelijk danken voor zijn belangeloze inzet. Uit bovenstaande blijkt dat het alleszins de moeite waard is de ogen open te houden, en mocht er iets ontdekt worden, het betreffende gilde te waarschuwen.

Piet Vis,
(gildemeester.)

Sint-Barbaragilde Ravenstein

Het nieuwe jaar is voor het gilde weer afwisselend begonnen.

Op 5 januari was de oudste gildebroeder, Co Hey, 65 jaar getrouwd. Na de heilige mis werd aan het jubilerende paar de vendelgroet gebracht.

's Avonds was er een prachtig feest dat tot in de late uurtjes doorging.

William Peters met zijn bruid die tussen de gildebroeders de kerk betreden.

Sint-Sebastiaangilde Hoogerheide

50-Jarig jubileum gildebroeder Egidius van de Berg.

Vrijdag 6 februari vierden Egidius van de Bergh en

Maar ook een overlijden trof ons gilde. Op 7 januari stierf plotseling op hoge leeftijd onze erebroeder dr. Sluyters. Dr. Sluyters was sinds 1964 erebroeder wegens de grote verdiensten aan de gemeenschap. Op 12 januari is hij met gilde-eer begraven. Na droevenis was het weer tijd voor blijdschap, want op 16 januari trad gildebroeder William Peters in het huwelijk met Jolanda van Brakel uit het Ravensteinse kerkdorp Herpen.

Het was een zeer koude dag, zo koud zelfs dat het wijwater in de kerk bevroren was. Enkele "warme" flessen uit de sacristie brachten redding, zodat de inzegening zonder vertraging kon plaatsvinden. Na de mis werd aan een bijna verkleumd echtpaar de vendelgroet gebracht.

Om 20.00 uur was het verzamelen, voor een grandioze feestavond. Hierbij werden vele liederen voor het gilde ten gehore gebracht.

Sint-Jansgilde Gassel

Voor verzamelaars van gildehistorische bezittingen.

Het gilde beschikt momenteel nog over een aantal exemplaren van het in 1983 uitgegeven boek "De Gouden Guld" vanwege het 50-jarig bestaan van de Kring van Schuttersgilden "Land van Cuyk".

Dit uit ruim 600 pagina's bestaande boekwerk bevat alle informatie over de in het Land van Cuyk aangesloten gilden, momenteel reeds rond de 30 gilden met daarnaast ook nog korte beschrijvingen van slapende gilden, waarvan er sinds 1983 weer verschillende zijn ontwaakt.

Verder zijn er ongeveer 120 foto's in opgenomen in kleur, wat vooral voor de kostumering van elk der gilden met begeleidende tekst van historische betekenis is.

Van elk gilde zijn de schutpatronen, functies gilde-overheden, gildetradities van weleer en ook nog van heden ten dage ruimschoots beschreven. Dus een kostbaar boek voor elke gildebroeder, die van tradities en historie der gilden houdt, ook voor niet-gildebroeders die hun historieverzameling willen aanvullen. De prijs bedraagt f 65,00 plus verzendkosten.

Ook kan het boek dienen als geschenk voor een jubileum of andere gelegenheid voor een gildebroeder of buitenstaander die van de rijke historie houden.

Bestellingen van de nog beperkte voorraad boeken kan geschieden bij de penningmeester/hoofdman W. Martens, Hoeve 5, 5438 ND Gassel.

Tel. 08860-72000.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Leonie Bastiaanse hun 50-jarig huwelijksfeest. Toen zij in 1937 trouwden was het in hun familie een ongeschreven gebruik om lid te worden van het gilde St. Sebastiaan te Hoogerheide, waardoor ze dus op die dag tevens 50 jaar lid waren van het Sint-Sebastiaangilde.

Bijna geheel de familie van de Bergh was lid;

vader van de Bergh vervulde diverse bestuursfuncties. Bij Egidius was de appel niet ver van de boom gevallen; hij heeft diverse overheidsfuncties bekleed:

2 maal deken; 4 maal koning; in 1958 - 1962 - 1974 en 1985;

Deken gezwoorene: in 1958, in 1962, 1979 en 1982; Dekenschatbewaarder van 1950 tot 1956. Na de oprichting van de dansgroep was hij hier bijzonder actief en ook zijn vrouw Leonie.

Voor en tijdens de oorlog waren de dames geen lid van het gilde, maar namen wel deel aan de feestelijkheden o.a. "teren", waarop het gebruikelijk was donker bier met suiker te drinken. Het gilde had in die tijd een eigen terrein even buiten het dorp, waar de gildeleden in versierde wagen met paard naar toe gereden werden.

Tot na de oorlog was ons gilde een schuttersgilde. Tijdens het koningschieten was het gebruikelijk dat de deelnemers met een zelfde boog schoten; de eerste boog kostte toen f 18,-. Als zichtbaar teken werd bij de koning een zilveren vogel met sjerp omgehangen. Tijdens de oorlogsjaren zakte het aantal leden tot ca 6 man, de activiteiten bleven beperkt tot kaarten en biljarten; na de oorlog nam het aantal leden weer toe.

Ook werd de dansgroep opgericht, die zelfs uitgebreid werd tot ca 40 leden; hierbij waren de jubilarissen ook actief bezig. De kennis van het volksdansen werd in België opgedaan; daar was de ervaring en kennis aanwezig. Vooral in België werd geoefend. Het gilde nam in die tijd ook deel aan Belgische gildedagen, waarna na afloop van de optocht de accordeonisten in de café's voor een gezellig sfeertje zorgden.

Nu de dag van vandaag: voor hun jubileum werd een H. Mis door onze gildeheer, pastor Damen, opgedragen; het gouden paar was blij verrast dat hun auto gevolgd werd door de gildebroeders. Tamboers en vendeliërs voorop, die aan weerszijden aangebrachte linten vasthielden.

Na de H. Mis werden de gildebroeders uitgenodigd in de feestzaal voor koffie met gebak.

's Avonds trad het gilde voltallig aan voor een vendelgroet, waarna wij voor de receptie uitgenodigd werden.

Hier spraken o.a. pastor A. Damen en kringsecretaris de heer A. Boot het gouden bruidspaar toe; hier werd ook de inzet en toewijding aan het Sint-Sebastiaangilde belicht.

Pastor Damen hing Leonie een hanger op. Kringsecretaris Boot speldde de hr. van de Bergh de kringonderscheiding op vanwege zijn verdiensten voor het gilde in de laatste 50 jaar.

Na een gezellig uurtje nam het gilde afscheid om plaats te maken voor vele felicitanten. Dat zij nog lang in goede gezondheid het gilde Sint Sebastiaan mogen bezoeken, dat was de wens van velen.

Hoogerheide: nieuwe gildeheer

17 Januari 1987 vierde het gilde Sint Sebastiaan uit Hoogerheide de geboortedag van hun schutspatroon. De viering werd op gepaste wijze begonnen met een plechtige H. Mis voorgedragen door pastoor A. Damen.

Daar onze oude gildeheer pastor Alexander overgeplaatst was en pastor A. Damen te kennen had gegeven graag deze functie als gildeheer over te willen nemen, werd na afloop van de H. Mis, pastoor A. Damen tot gildeheer ingewijd.

Na de kerkdienst verzamelde het gilde zich voor de kerk om hun nieuwe gildeheer een vendelgroet te brengen, waarna afgemarcheerd werd naar café "De Arend" om er verder een gezellige dag van te maken en dit is tenvolle geslaagd.

Dit alles tesaam met Jeanine de Graaf en Ton Verdoolaage.

P. de Graaf,
raadsheer.

Sint-Sebastiaangilde Hoogerheide: Instructieavond Kring "Baronie en Markiezaat"

Het gilde Sint Sebastiaan te Hoogerheide heeft op zaterdag 11 april een ontmoetingsavond georganiseerd voor de kring "Baronie en Markiezaat" in het dorps huis "Trefpunt".

De opzet was vooral om vendeliërs, tamboers en bazuinblazers in de gelegenheid te stellen om onder toezicht van een jury hun kunnen te demonstreren.

Om 20.00 uur wenste onze dekenschrijver B. Minnebach de in een redelijk aantal opgekomen broeders en zusters een hartelijk welkom toe en wenste de deelnemers van de demonstratie een leerzame avond toe. De bedoeling was niet om op cijfers te jureren, maar de deelnemers door tekst en uitleg hun sterke en zwakke punten te belichten.

Hoewel er een redelijke vertegenwoordiging was komen opdagen van de uitgenodigde gilden, had het aantal deelnemers van de demonstraties toch beter gekund.

De deelnemers lieten hun beste kunnen zien en horen. Na afloop deelde de jury bij name Wim de Jong mede dat er een duidelijke opgaande lijn viel te bespeuren, vooral bij de tamboers. Naast het serieuze gedeelte was er gelegenheid deel te nemen aan de Bourgondische vijfkamp, verdeeld over 3 groepen, n.l. jeugd, dames en heren.

Ter afsluiting konden er loten worden gekocht die in samenwerking met de koningin van het Hubertusgilde uit Leur getrokken werden.

In een gezellige sfeer bedankte kringsecretaris A. Boot het Sint-Sebastiaangilde voor hun geweldige organisatie en de leuke avond die hier door de gilden uit de "Baronie en Markiezaat" werden ervaren.

B. Minnebach van het Sint-Sebastiaangilde uit Hoogerheide bedankte alle aanwezigen voor hun komst en wenste eenieder wel thuis toe.

P. de Graaf,
raadsheer.

Commando wisseling bij het gilde Sint Willibrordus te Alphen

Op derde Paasdag organiseerde het gilde de jaarlijkse opening van het schietseizoen. Dit jaar kreeg deze happening echter een bijzonder relief, daar dit gepaard ging met de installatie van een nieuwe hoofdman.

Jan Huijben, die na 10 jaar deken vaandrig, de laatste 10 jaar de hoofdmanssikkel had gedragen, gaf zijn hoofdmanssikkel door aan Antoon van Tilborg, die daartoe door de leden, middels een geheime stemming, was gekozen.

Nadat de doelen met enkele schoten waren geopend, verzamelden de gildebroeders zich in het gildehuis, om vandaar uit in formatie naar de kerk te trekken, waar om 19.00 uur een Eucharisticviering begon, waarbij behalve praktisch het gehele Willibrordusgilde en zusters, ook een aantal genodigden aanwezig waren, n.l. leden van het kringbestuur "Baronie en Markiezaat" alsook hoofdleiden van diverse gilden uit deze kring.

Na de H. Mis, voorgegaan door gildeheer pastor Smits, werd de nieuwe hoofdman A. van Tilborg als zodanig door de aftredende hoofdman Jan Huijben plechtig geïnstalleerd door het afleggen van de belofte en de overdracht van sikkels en piek.

"De gaande en de komende man"

Hierna werd voor de kerk onder de toren de eed van trouw vernieuwd aan het kerkelijk en wereldlijk gezag.

Tegen 20.00 uur trok men naar de zaal "De Brouwer" waar allereerst de gelegenheid werd gegeven om de nieuwe hoofdman te feliciteren; daarna werd een paasbroodmaaltijd geserveerd.

Goed half tien volgde een korte algemene vergadering, die voor de eerste keer door de nieuwe hoofdman werd geopend, waarbij speciaal de

gasten van het kringbestuur en bevriende gilden en "Landbouwers eendracht" werden verwelkomd. De nieuwe hoofdman begon zijn maidenspeech met dank uit te spreken voor de geweldige opkomst, vervolgens schetste hij de verwachtingen voor de toekomst, waarbij hij zei trots te zijn om het gilde in zijn nieuwe functie te mogen dienen.

Hij dankte de scheidende hoofdman voor diens functioneren in de afgelopen 10 jaar en hij betrok daarbij diens echtgenote Annie voor haar onmisbare en gewaardeerde steun op de achtergrond; hij bood haar een boeket bloemen aan met 10 rode rozen, voor elk jaar één.

De scheidende hoofdman nam vervolgens afscheid; hij schetste de afgelopen 20 jaar en bracht hulde aan de mede-oprichters van het gilde, die het moeilijk en sobere begin met taai volhouden tot een bloeiend geheel wisten te brengen.

Hij sprak zijn goede verwachtingen uit omtrent zijn opvolger en overhandigde Antoon de voorzittershamer. Tenslotte zei hij te hopen dat Bernadette achter de nieuwe hoofdman zal staan; hij bood haar eveneens bloemen aan.

Dan krijgt de vice-voorzitter van de kring "Baronie en Markiezaat", H. Hoppenbrouwers, het woord. Hij schetst Jan Huijben als "een begrip" voor het gilde en ver daar buiten. Als waardering voor zijn verdiensten voor het gildewezen en op aanvraag van het Sint-Willibrordusgilde, krijgt Jan de kringonderscheiding uitgereikt.

Zijn echtgenote Annie speldt hem de kringonderscheiding op onder een daverend applaus. Jan spreekt een dankwoord uit op zijn manier.

Verscheidene andere gasten spreken een dankwoord uit en wensen de nieuwe hoofdman veel vertrouwen in zijn nieuwe taak.

Gilde Sint Joris Rijsbergen

Voor het gilde Sint Joris te Rijsbergen is 1987 een bijzonder jaar; het bestaat al zo'n 280 jaar.

In het "bos" aan het Rijkepad is men volop in de weer met het aanleggen van een nieuwe schietbaan voor de Sint-Janskruisboog; deze krijgt een lengte van 65 meter.

Zondag 29 maart vond een andere en wel zeer bijzondere gebeurtenis plaats.

Tijdens een plechtige gildemis werd het nieuwe standaardvaan ingewijd; deze gildemis kon ook via de lokale t.v. rechtstreeks gevolgd worden.

Pastoor Boekelman wijdde dit standaard in; in zijn preek ging hij nog eens diep in op de historie van dit mooie gilde.

In de goed gevulde Sint-Bavokerk bevonden zich naast het Sint-Jorisgilde diverse genodigden, o.a. burgemeester de Jager en zijn echtgenote, de voorzitter en secretaris van de kring "Baronie en Markiezaat" resp. de heren van Rijkevorsel en Boot. Ook was aanwezig de opperhoofdman van de Kempische bond en de overheden van diverse gilden uit onze kring.

Opvallend is het dat zich onder de gildebroeders van Sint Joris vele jongeren bevinden, zodat de toekomst van het gilde zeer zeker verzekerd is. Het gilde beschikt over drie vendeliers en een tamboer; het Sint-Jorisgilde schiet met de Sint-Jansboog.

Vanuit het gildelokaal trok het gilde in optocht naar

de kerk, waar men met slaande trom binnen kwam. In zijn preek ging pastoor Boekelman terug tot in de tijd van Karel de Grote. In die periode trachtte men de gilden te verbieden op te treden, een poging waar men echter niet in slaagde. Na de preek werd volgens traditie het zilvergeld geofferd op de trom.

Na de gildemis werd de eed van trouw afgelegd voor het kerkelijk en wereldlijk gezag; de plechtigheid werd ten einde gebracht met een vendelgroet.

Het standaardvaan is van bijzondere kwaliteit; donkerrood is de achtergrond, met aan beide zijden de 2 wapens, van de gemeente en van het Sint-Jorisgilde.

Na de dienst trok het gilde in optocht terug naar het gildelokaal waar een dronk uitgebracht werd op het nieuwe vaan en de standaardruiter.

Hoofdman K. Pellens bedankte tenslotte de schenker van dit vaan en bedankte de gasten voor hun komst.

Burgemeester de Jager zei in zijn speech: "Men moet zuinig zijn op de oude tradities van een gilde; probeert deze ten allen tijde in stand te houden."

Doelen, Gildekamer en Knaap van het oude Voetbooggilde van Sint Joris te Breda.

Vervolg van blz. 27-28.

Literatuur:

1. Eck A. van, De bonte historie van Breda, 1946, blz. 118 - 123.
2. Goor Th. E. van, Beschrijving der Stadt en Lande van Breda, 1744, blz. 84.
3. Goor van, a.w., blz. 298.
4. Juten G. C. A., Cartularium Begijnhof Breda, 1910, no. 97, blz. 244.
5. Juten, Cartularium, a.w. blz. 65.
6. N.N., Geschiedenis van Breda, dl I, 1952, blz. 203.
7. N.N., Geschiedenis dl. I, a.w. blz. 249.
8. N.N., Geschiedenis dl. I, a.w. blz. 202.
9. N.N., Geschiedenis dl. I, a.w. blz. 219.
10. Placidius P., De doelen en de kamer der oude schutten van St. Joris te Breda, in: Taxandria jrg. 50 (1943) blz. 4 - 26.
11. N.N., Geschiedenis dl. I, a.w. blz. 252.
12. N.N., Geschiedenis dl. I, a.w. blz. 253.
13. Placidius P., a.w., blz. 6.
14. Brekelmans Fr., Het Bredasche St. Jorisgilde, in: Taxandria jrg. 45 (1938) blz. 130 - 134.

15. Corstens J. F., De oude schutters, in: Sint Geertruidsbronnen, jrg. 3 (1926) blz. 131 - 137.
16. N.N., Geschiedenis dl. II, a.w. blz. 291.
17. Gemeente-archief Breda, inv. no. 433.
18. Oudheid en Kunst, jrg. 57, blz. 23.
19. N.N., Het Kwartier van Oirschot 1934 - 1984, Sint Jorisgilde Goirle, blz. 58, dit gilde kent deze jaarlijkse kolfdagen.

De opgevouwen lange strook perkament, inhoudend de ordonnantie van het gilde en van de schuttersknape, is ongedateerd. Waarschijnlijk is dit stuk uit het einde van de vijftiende of begin van de zestiende eeuw. Het houdt een soort arbeidscontract in. De "schuttersknape" was een soort conciërge, die de zorg had voor het goed reilen en zeilen van Doelen en Gildekamer. Tevens moest hij bodendiensten verrichten voor het gilde. De heren schutters maken in bedoeld stuk met de knaap afspraken over hetgeen deze te doen en te laten heeft. Op overtredingen door de knaap staan boeten gesteld. We leren er een aardig stuk Bredase gildeleven uit kennen.

Duidelijk is dat er twee plaatsen waren waar de Bredase voetboogschutters bijeenkwamen: de doelen om te schieten en de "cameren" om te vergaderen. Op de eerste plaats is de knaap verplicht alle bijeenkomsten bij de gildebroeders aan te gaan zeggen. Indien hij verzuimde iemand te waarschuwen, waardoor een gildebroeder vanwege zijn afwezigheid beboet werd, was de knaap verplicht die boete te betalen. De dekens vertrouwden de knaap het gildelokaal in de kamer toe. Hij moest dit goed bewaren en zonodig zuiveren en wassen. Als gildebezit worden genoemd: "stoelen, sitbanken, tafelen, scijven, clooten, potten." Als door nalatigheid van de knaap hier iets van verloren ging of brak, moest hijzelf de schade betalen. Er werd nog een apart artikel opgenomen, waarin hetzelfde bepaald werd met betrekking tot de doelen. Het daarop volgend artikel regelt het doen van het gelag. De knaap is verplicht "die gelagen tsij wijn oft bier het gelach te schrijven op een berdeken." Dit bordje moest de knaap leggen op de tafel waar de gildebroeders zaten. Ook mocht hij het ophangen op de plaats waar het gelag genoten werd. Het opmaken van de rekening echter werd de knaap niet toevertrouwd. Daartoe moest hij een van de gezworen gildebroeders erbij halen. Als bleek dat niemand van hen aanwezig was, dan moest de oudst aanwezige schutter de rekening opmaken. De knaap moest wel van iedereen het geld ontvangen. De inhoud van artikel 46 van de ordonnantie verplicht de knaap het geld dat hij ontving weer te besteden aan goederen waarvoor hij het ook ontvangen had. Men zou dit artikel ook anders kunnen interpreteren, waardoor de exacte betekenis voornamelijk een beetje onduidelijk blijft. Het mocht de heren gildebroeders echter aan niets ontbreken. De knaap moest de voorraad op peil houden "het sij van wijn, bier, broot, of wattet sij, ende oft daer enich gebreck en ware soo sal hij verbruecken". Bij het herhaald in gebreke blijven van de knaap konden navenant maatregelen getroffen worden door de gezellen van de gilde. Het gebeurde natuurlijk wel eens dat er in het exclusieve gezelschap van St. Joris, zaken besproken werden, het gilde, de kamer of de doelen aangaande, waarbij men geen pottekijkers kon gebruiken. De knaap was in zo'n geval verplicht "te vertrekken" en het werd hem verboden "te staen luysteren oft

oock der saken hem moeijende sijn". De boete op deze overtreding was zwaar. Zijn tabbaart (= mantel met mouwen) zal hij verbeuren. Dezelfde straf werd de knecht in het vooruitzicht gesteld, als hij niet discreet omging met hetgeen hij zag of hoorde op de kamer of de doelen. Het gebeurde waarschijnlijk wel dat er problemen tussen de gildebroeders ontstonden "het sij van eenige questien oft geschillen die de gesellen onderlinge mochten krijgen oft ooc mede van enige andere saken die secreet behooren" gehouden te worden. Als de knaap te loslippig bleek te zijn "ende het selfde vertaelde tegen ijemanden oft andere luijden voirts seijde ende dat vander cameren droech soo sal die selve kanpe daer mede" zijn tabbaart verbeuren. Om de geheimhouding over de interne voorvallen nog beter te kunnen waarborgen, werd geordonneerd dat de knaap geen andere "onderknapen met hem en sal mogen brengen". Daarop werden twee uitzonderingen gemaakt. Er waren namelijk twee gebeurtenissen die grote drukte met zich meebrachten. Hulp van een "onderknaap" kon men dan wel gebruiken. De eerste uitzondering was "inde versworen maendaechs weke". Versworen maandag of "verloren maandag" is de maandag na Driekoningen. Op deze dag hielden (en houden) sommige gilden een speciale traditionele bijeenkomst. De tweede uitzondering is "als op colven oft nae colven". Dan was het blijkbaar ook druk. Schuttersgilden kenden een "kolfdag" of "kolfdagen", waaronder men een schietwedstrijd verstaat, waartoe bevriende gilden uit de streek werden uitgenodigd. (18) Bij kolfdagen behoeven niet altijd andere gilden te zijn uitgenodigd. Dit blijkt mogelijk uit de kaart van hetzelfde Sint-Jorisgilde te Breda, die aan het arbeidskontraat met de knaap voorafgaat. Daarin wordt bepaald dat elke gezel op de doelen moet verschijnen "alsmen hem de weete bijden dienaer vander cameren gedaen sal hebben vrij colve te schieten". (artikel 4) Elke gildebroeder moet ook op de kamer komen "opten pinxdach naeder noenen alsmen de eerste colv geschoten sal hebben". Waren kolfdagen een jaarlijkse serie onderlinge schietwedstrijden, waarvan de eerste plaatsvond met Pinksteren?(19) Het begrip "colven oft nae colven" is in de Bredase situatie vooralsnog enigszins onduidelijk.

De knaap en "sal ooc gheen bier oft wijn mogen halen opter cameren des avonts achter thien ure oft ooc geen vier (= vuur) stoken", behalve in de week van Verzworen Maandag.

Natuurlijk kreeg hij ook enige vergoeding voor al zijn diensten. De knaap zal het schutterskleed van stadswegen mogen dragen "vande selver couleur als de stadt". Dit kleed was een tabbaart van lakens stof; een soort wijde mantel met mouwen. Jammer genoeg is de tekst van de "keuren" op enkele plaatsen beschadigd en daardoor niet meer te lezen. Soms loopt de tekst zelf niet goed door. Een en ander zorgt er voor dat sommige tekstgedeeltes enigszins cryptisch geworden zijn. Dit geldt onder andere voor de tekst die over het wonen van de knaap gaat. Letterlijk staat er: "Voirts () ofte logys in die huysinge inde doelen te weten () ende nyet onder want schutters beneden dat (souden blijven?) tot haren (verdoene?)". Waarschijnlijk mocht de knaap de woning, die er blijkbaar in het doelengebouw was, bewonen. Hij mocht alleen boven wonen, want de benedenverdieping moest voor de schutters beschikbaar blijven.

Ook mocht de knaap de fooien, die hij het hele jaar door ontving in de vorm van geld of spijs behouden. Als er na de colfdagen wat overschoot van het brood "sal hij het overschot met hem mogen nemen () ende het bier datter overblijft desgelijcx op te naecolven naeden ouden hercomen oft costuijme geweest is". Tot slot wordt de knaap er nog eens op gewezen dat hij zich correct moet gedragen, moet dienen en niet te inhelig mag zijn ten opzichte van de schutters en "die huysvrouwen vanden gesworens", met name in de week van verzworen maandag. De "keuren" wordt afgesloten met de eed van de knaap.

Totzover iets over een van de verdwenen Bredase schuttersgilden, waarover nog veel meer op te diepen is.

Eindhoven

Johan M. Oomen

(Katholiek Nieuwsblad 20-3-1987)

Altaar voor St. Sebastiaan te Bergen op Zoom

Het schuttersgilde St.-Sebastiaan Bergen op Zoom en Borgvliet krijgt een eigen kapel. De beschikbaar gestelde ruimte is een kapel van de St.-Gertrudiskerk.

In de kapel komt een altaar, dat de vorm heeft van de bladerkroon van een eik, en is gemaakt door kunstenaar C. Keyzer uit Wouw.

In de kroon wordt een relikwie van St.-Sebastiaan, die reeds enige weken in het bezit is van het schuttersgilde, geplaatst.

In de kapel is al een stenen beeld van St.-Sebastiaan geplaatst dat afkomstig is uit de H. Maagdkerk. Het werd in 1785 door het toenmalige St.-Sebastiaangilde uit Borgvliet geschonken.

Tijdens een plechtige eucharistieviering op Hemelvaartsdag, 28 mei, om 11.00 uur, zal de kapel feestelijk in gebruik worden genomen.

Rond 13.15 uur zal op de Markt een wedstrijd in koningsschieten worden gehouden. Daarnaast zijn er demonstraties in vendelzwaaien, is er muziek en tal van andere gilde-activiteiten.